

Riksdagens protokoll

2011/12:24

Torsdagen den 27 oktober

Kl. 12.00 – 14.46

Protokoll
2011/12:24

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 21 oktober.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade att *Nina Larsson* (FP) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 29 oktober, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Marianne Åhman (FP).

3 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Kajsa Lunderquist* (M) ansökt om ledighet under tiden den 13 december 2011–30 juni 2012.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Montaser Eneim* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet Tobias Billström (M) under Kajsa Lunderquists (M) ledighet.

4 § Meddelande om information från regeringen

Tredje vice talmannen meddelade att *fredagen den 28 oktober kl. 14.00* skulle statsminister Fredrik Reinfeldt (M) lämna information från Europeiska rådets möte.

5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Tredje vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2011/12:4 för tisdagen den 25 oktober i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från miljö- och jordbruksutskottet.

6 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM14 Fritidsbåtsdirektivet *KOM(2011)456* till trafikutskottet
2011/12:FPM16 Stöd till tillväxt och sysselsättning – en agenda för modernisering av Europas system för högre utbildning *KOM(2011)567* till utbildningsutskottet
2011/12:FPM17 Partnerskap inom forskning och innovation *KOM(2011)572* till utbildningsutskottet

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2011/12:26 till civilutskottet

Motioner
2011/12:So2 och So3 till socialutskottet
2011/12:A3 till arbetsmarknadsutskottet

*Svar på
interpellationer*

8 § Svar på interpellation 2011/12:41 om utbildningen av lärare i minoritetsspråk

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jabar Amin har frågat mig om lärarutbildning i minoritetsspråk samt vilka initiativ jag är beredd att ta för att lärarutbildning i minoritetsspråk ska komma till stånd.

Genom ratificeringen av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk har Sverige åtagit sig att främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken. Detta innebär bland annat att Sverige ska se till att det finns grundutbildning och fortbildning för de lärare som behövs för att kunna erbjuda undervisning på landsdels- och minoritetsspråk och tvåspråkig undervisning i de nationella minoritetsspråken. Att Sverige ska följa de konventioner vi har ratificerat är en självklarhet.

Till att börja med vill jag påpeka att det finns möjligheter att bli lärare i minoritetsspråk redan i dag. Personer som har tillräckliga kunskaper i språket kan via den kompletterande pedagogiska utbildningen om 90 högskolepoäng få en ämneslärarexamen och därmed bli behöriga att undervisa. Dock är det alltför få personer som är intresserade av att bli lärare i dessa ämnen.

Sedan 2007 har regeringen genomfört flera satsningar för att bygga upp utbildning i nationella minoritetsspråk. Exempelvis har regeringen gett fem olika universitet ansvar för att erbjuda utbildning i de fem aktuella språken. Luleå tekniska universitet har dessutom haft i uppdrag att

erbjuda lärarutbildning för grundskolan med inriktning mot finska, meänkieli och samiska. Flera av de aktuella lärosätena har dock haft stora svårigheter att rekrytera studenter till dessa kurser och utbildningar. Intresset är i många fall lågt eller obefintligt.

Lärarutbildningsutredningen föreslog, precis som interpellanten påpekar, att vissa lärosäten ska ges särskilt ansvar för lärarutbildning i minoritetsspråken. Regeringen konstaterade, efter att ha tagit del av förslaget, att ytterligare frågor behöver klargöras innan man kan ta ställning och gav därför i juni 2010 Högskoleverket i uppdrag att göra en översyn av utbildningarna i nationella minoritetsspråk. Uppdraget omfattar bland annat att Högskoleverket ska föreslå åtgärder för hur Sverige på ett bättre sätt kan uppfylla konventionerna i fråga om tillgång på lärare som kan undervisa i och på minoritetsspråken. Uppdraget ska redovisas den 31 oktober 2011, det vill säga inom helt kort.

Regeringen kommer självfallet att noga ta del av Högskoleverkets förslag för att på bästa sätt kunna verka för att det utbildas lärare i de nationella minoritetsspråken.

Tredje vice talmannen konstaterade att interpellanten inte var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

9 § Svar på interpellation 2011/12:42 om ökad militär verksamhet i Vättern

Anf. 2 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Fru talman! Peter Rådberg har frågat mig dels hur jag ser på Försvarsmaktens begäran om ökad militär verksamhet i Vättern, dels om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av denna begäran.

Frågor om Försvarsmaktens verksamhet vid Vättern har aktualiserats vid flera tillfällen i riksdagen under senare tid. Den 14 juni i år besvarade dåvarande miljöministern en interpellation av Peter Rådbergs partikamrat Tina Ehn om försvarets planer på utökad verksamhet vid sjön och vattentäkten Vättern. Den 29 juni i år besvarade jag en fråga av Peter Rådberg om Karlsborgsmålet Hammaren. Den 28 september i år besvarade dåvarande miljöministern en fråga av Peter Persson, Socialdemokraterna, om Vättern som vattentäkt.

Det finns två ärenden som rör Försvarsmakten och Vättern. Det ena gäller en ansökan om miljötillstånd för befintlig och utökad verksamhet vid Karlsborgs flygplats. Detta ärende prövas för närvarande av miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Det andra gäller Försvarsmaktens arbete med att förbereda en ansökan om omprövning av miljötillståndet för skjutmålet Hammaren. När Försvarsmakten har lämnat in sin ansökning till miljöprövningsdelegationen kommer även denna att prövas på det sätt miljöbalken föreskriver.

I en miljöprövning får alla berörda möjlighet att lämna sina synpunkter. Prövningsmyndigheten gör sedan en sammanvägning av omständigheterna i ärendet och fattar sitt beslut. Miljöbalkens krav innebär att en samlad prövning ska göras av alla olika miljöeffekter som en verksamhet riskerar att medföra.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Svar på
interpellationer*

Som den före miljöministern Andreas Carlgren i tidigare interpellationssvar har anført är Vättern en unik, känslig och mycket viktig vattentäkt. En miljöprovning är nödvändig för att vi ska kunna upprätthålla skyddet för människors hälsa och för miljön.

Som statsråd varken kan eller får jag kommentera ett pågående miljöprovningsärende. Inte heller ska jag kommentera ett ärende som ännu bereds inom Försvarsmakten.

Anf. 3 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret. Jag har förståelse för att försvarsministern inte kan gå in och påverka eller kommentera länsstyrelsens arbete, men jag hade ändå förväntat mig att försvarsministern skulle leverera någon form av åsikt i ärendet och meddela var regeringen står.

Den här frågan har två dimensioner. Dels är det en miljöfråga, precis som försvarsministern var inne på, dels är det också en försvarsfråga. Försvarsministern kommenterar lite flyktigt miljöfrågan, men han nämner inte med ett ord den försvarspolitiska dimensionen, det vill säga varför man vill utöka den här verksamheten.

Miljöaspekterna är naturligtvis omfattande när det gäller Vättern. Vättern är vattentäkt för hundratusentals människor och är en av Europas största dricksvattenreservoarer. Den är därmed av stor betydelse för människor som bor runt sjön. Vättern skyddas också av fyra riksintressen enligt miljöbalken, nämligen friluftsliv, fiske, natur- och kulturmiljö. Dessutom är Vättern i sin helhet en del av EU:s nätverk av skyddade områden, det så kallade Natura 2000, och har därmed stort riksintresse enligt vår tidigare miljöminister Andreas Carlgren.

Jag tror att försvarsministern förstår att människor runt Vättern är upprörda och oroliga över att Försvarsmakten vill öka den militära verksamheten med 300 procent. Det handlar om 80 dagar per år då Försvarsmakten ska komma med JAS eller helikoptrar över Vättern, och då räknas inte vinterns tre månader in. Dessa 80 dagar ska alltså slås egentligen ut på cirka nio månader. Enligt den ansökan som Försvarsmakten lämnat in handlar det också om att man ska få fälla bomber under nätterna. Man har begärt att få göra det under tio nätter per år.

Det är attackplan JAS 39 Gripen, fler helikoptrar och raketer med undervattensexpllosioner som ska användas. Detta är både land- och sjöbaserat. Dessutom vill man öka utsläppen från 193 till 5 600 kubikmeter flygfotogen varje år.

Som jag sade inledningsvis har Vätternbombningen också en försvarspolitisk dimension. Man ansöker om att få skjuta bland annat 10 000 raketer och avlossa 30 000 skott med automatkanoner. Flyghöjden för JAS 39 Gripen varierar från ungefär 100 till 400 meter. För de fyra olika helikoptertyperna är flyghöjden lägre än 100 meter.

Försvarsmakten hänvisar till tre huvudargument för utvidgningen.

Det första skälet är nedläggningen av F 6 i Karlsborg.

Det andra skälet är att det inte finns någon annan plats att öva på än Vättern. Men då har man inte ansökt om någon annan plats. Det ska man göra enligt miljöbalken. Där har Försvarsmakten inte gjort sin läxa.

Det tredje skälet är ökad internationell inriktning och internationella uppdrag.

Det sista skälet skulle jag vilja att försvarsministern utvecklar lite grann. Vilka är de internationella uppdragen och behoven som åsyftas just för detta?

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 4 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag är en av de hundratusentals människor som bor kring Vättern och använder Vättern som rekreationssjö. Vi promenerar i detta underbara landskap. När vi Jönköpingsbor är ute i världen eller till och med i Stockholm längtar vi alltid tillbaka till det friska och klara Vättern-vattnet. Det är nog det bästa dricksvatten som finns i denna värld. Att kolsyra det är en skam.

Många runt Vättern kände en stor upprördhet när planerna från Försvarsmakten kungjordes. Detta är i en tid då Sverige har lagt om sin försvarspolitik, minskat den militära aktiviteten och omorienterat den, inte sällan med påfrestningar för de kommuner som hårbärgerade regementen och annan försvarsinriktad verksamhet.

Då kommer beskedet på en plats där en flygflottilj lades ned och orsakade arbetsmarknadsproblem på orten. Med det som utgångspunkt ska man på ett oerhört kraftfullt sätt utöka övningar på Vättern med flygtimar, buller men framför allt oro för de kemikalier som blir rester av de bombövningar som ska utföras.

Jag vet att miljönämnder och deras motsvarigheter i min hemkommun och i många andra kommuner har engagerat sig och frivilligorganisationer och ideella krafter. Det har gjorts många studier och aktiviteter. Det finns en påtaglig oro som jag delar.

Jag ställde en fråga till den tidigare miljöministern med anledning av det vi diskuterar. Andreas Carlgren visade ett engagemang i sitt svar. Vättern är en unik miljö, och regeringen prioriterar både havs- och vattenmiljöarbete och arbetet med en giftfri miljö. Jag tycker att han tog farhågorna för att förorena Vättern och belasta Vättern med nya gifter på ett allvarligt och engagerat sätt.

Jag är nu medveten om att försvarsministern inte är miljöminister. Men man hade kunnat tänka och tycka att stänk av det engagemanget också hade kunnat gå över departementsgränsen. Det måste vara så att det finns annan plats och annan möjlighet i vårt stora land att utföra övningar. Det kan till och med vara så att man kan utföra dem med annan teknik än att nödvändigtvis vräka kemikalier på jord eller sjö.

Anf. 5 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Fru talman! Jag ska börja med att konstatera att Peter Persson inte är up-to-date. Han beskriver den tidigare socialdemokratiska regeringens försvarspolitik med ständiga nedläggningar och sänkta ambitioner och inte den här regeringens. Vi ökar tvärtom ambitionen och övningsverksamheten för att få ett försvar av högre kvalitet.

Nästa sak jag vill notera i kammaren är att det självfallet är upp till enskilda ledamöter att interpellera om precis vad de önskar. Men jag kan notera att interpellationerna till mig nu regelbundet handlar om att diskutera pågående miljöprovningar, vilket jag är förhindrad att göra.

Man går direkt in i enskilda ärenden, som Peter Rådberg nu gjorde, noterar med förståelse att jag är förhindrad att göra det, men ber mig ändå samtidigt att ingripa och ber om uppfattningar. Det handlar om

pågående miljöprövningar, en ansökan från Försvarsmakten som ännu icke är inlämnad eller remissvar från Försvarsmakten och juridiska prövningar.

Det är alltihop saker som jag är övertygad att samma eller andra ledamöter nog skulle finna anledning att gå till KU med om jag verkligen gick in på det sätt som ledamöterna önskar. Jag tror att debatterna vinner på om varje interpellation blir något mer generell till sin karaktär än vad de nu ibland är.

Detta prövas i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. Riksdagen äger miljöbalken som lagstiftning. Försvarsmakten utarbetar en ansökan om omprövning av miljötillstånd för skjutmålet Hammaren. När den lämnas till miljöprövningsdelegationen ska ansökan prövas på det sätt som lagstiftningen föreskriver. Det innebär att alla berörda får lämna synpunkter. Sedan gör miljöprövningsdelegationen en sammanvägning och fattar beslut.

Det gör inte Försvarsmakten. Den värnar sitt intresse, precis som den ska enligt lagstiftningen. Andra har enligt samma lagstiftning att väga samman detta. Det finns också en instansordning för överprövning. Det är den jag vill värna och respektera.

Riksdagen har beslutat om miljöbalken. Jag har inte hört Peter Rådberg säga i den här debatten att den ska omprövas, att riksintressen ska tas bort eller så. Det handlar om hur jag ska gå in i enskilda ärenden, vilket jag på goda grunder är förhindrad att göra.

Vi har en beslutsordning fastställd i lag. Det är det demokratiskt beslutade regelverk vi har att förhålla oss till.

Det är korrekt att man vill utöka verksamheten. Man går från 20 till 30 skjutdagar per år med JAS 39 Gripen. Jag kan dock icke som Peter Rådberg finna de påstådda tre huvudargumenten som något slags skäl för Försvarsmakten. Vi ser inget i samrådsunderlaget som pekar på det.

Internationell verksamhet är en del av Försvarsmaktens vardagliga verksamhet. Vi gör insatser, bygger säkerhet och övar också tillsammans med andra. I samrådsunderlaget hittade departementet heller inte någonting om koppling till nedläggning av Karlsborg. Det är alltså inte, som sades i debatten, utgångspunkterna.

Däremot är Hammaren det enda skjutmålet i Sverige som ligger inom räckvidd för de kvarvarande flygflottiljerna F 7 och F 17 där JAS Gripen kan öva skjutning med automatkanon. Det är enda platsen där man kan genomföra en övning med start och landning på hemmabasen. Det andra alternativet ligger utanför Luleå. Det är delvis svaret på frågan om alternativ lokalisering.

Det är prövningsmyndigheten som också ska pröva frågan om alternativ lokalisering och avgöra om en alternativ lokalisering ska redovisas av Försvarsmakten eller inte. I många skjutfälts- och flygflottiljsprövningsärenden har man inte begärt en sådan redovisning.

Nu är vi på nivån förberedande samråd. Det syftar till att belysa verksamheten på det aktuella stället och inte i första hand att belysa alternativen.

Anf. 6 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Jag kan förstå att försvarsministern inte kan gå in på miljöfrågor. Jag sade faktiskt det. Men när det gäller Karlsborg är det För-

svarsmakten själv som har angett detta som ett argument. Jag läste upp de tre argument som Försvarsmakten har angivit som skäl till detta. Ett var nedläggningen av F 6 i Karlsborg. Jag har inte hittat på det här eller dragit till med någonting. Jag läser exakt vad Försvarsmakten själva säger, och jag har träffat dem vid två tillfällen

När det gäller Luleå är problemet att de inte har ansökt om Luleå, Sten Tolgfors. De bryter därmed mot miljöbalken i den meningen att de bara vill vara på ett ställe, i det här fallet vid Vättern. Det är däri problemet ligger. Jag accepterar att man ska ha flygövningar. Vi köper detta; det är inte det som är problemet. Frågan är varför man inte lägger fram ansökningar och får en bra utredning på flera ställen. Varför vill man öka verksamheten med 300 procent, från 20 till 80 dagar? Det är klart att folk som bor i området, näringsliv och så vidare är frustrerade. Det är alltifrån vänster till höger som tycker så. Det finns en samlad opposition mot detta i alla partier.

Jag tycker att det vore klädsamt om försvarsministern åtminstone kunde utveckla lite grann på den försvarspolitiska delen. Men om jag ska gissa på den punkten vilka man ska öva med kan det vara till exempel Nordic Battlegroup eller PFP, Partnership for Peace. Det är vad jag kan gissa, men jag får inget besked på denna punkt.

Försvarsmakten har agerat i någon form av samklang med den övriga befolkningen tidigare. Men här har vi ett tydligt exempel där Försvarsmakten går rätt emot vad befolkningen vill. Detta tycker jag är olyckligt. Vi har haft flera sammanträffanden med upp till 300–400 människor som kommer och vill ställa frågor till Försvarsmakten. Vi har varit inbjudna. Jag har mött blåsten från befolkningen runt Vättern. Försvarsmakten står bara still och kan inte ändra sig i någonting. Detta tycker jag är olyckligt.

Därför måste jag naturligtvis i nästa steg vända mig till regeringen direkt för att få något besked om varför det är så här. Regeringen borde åtminstone kunna ge en förklaring till denna jätteökning just här och inte någon annanstans. Men försvarsministern vill inte svara på den frågan. Jag tycker att det är olyckligt, men jag hoppas ändå att du kan ge något svar, Sten.

Anf. 7 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag måste säga att jag blev en smula upprörd när jag hörde försvarsministern säga att det var onödigt ivrigt att interpellera eller ställa frågor i en fråga som står inför en annan prövning.

Då tror jag inte att försvarsministern har varit i trakterna runt Vättern och mött människors oro inför beskedet att utsläppen av flygfotogen ska öka från 193 till 5 600 kubikmeter årligen. Det blir projektilskrot från bly, stål och koppar som kommer att ha påtagligt negativa effekter för en stor dricksvattentäkt. Försvarsministern säger: Detta är Försvarsmakten. Vi får invänta prövningen.

I politisk verksamhet ingår för mig att driva opinion och påtala negativa och positiva effekter på skilda områden. Man förväntar sig ändå att försvarsministern har en uppfattning om Försvarsmakten allmänt sett. Är det inte möjligt att ha en inriktning på övningsarbetet, som förvisso är nödvändigt, som är mer gynnande och inte negativt påverkande för miljön på land eller vatten?

Jag tycker att försvarsministern i denna debatt har visat en nonchalans mot engagemang och miljöintressen som är anmärkningsvärd.

Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Fru talman! Peter Persson gjorde det där så bra, så jag vill knappt tillägga någonting. Han visade precis att han inte förstår skillnaden mellan vad som är just en opinionsbildning och en generell debatt om Försvarsmaktens inriktning, utbildning och övningsverksamhet och att begära att en politiker och minister går in i ett enskilt ärende som är föremål för juridisk prövning.

Peter Persson äger miljöbalken här i riksdagen tillsammans med sina kolleger. Jag vet inte om Peter Persson har väckt motioner där han motionerar om att riksintresset av försvar, till exempel, ska utgå, ges en annan riktning eller något sådant. Jag vet inte om han har motionerat om ett beslut om en annan instans- och processordning i hanteringen av miljöbalken. Jag tvivlar starkt på att han har gjort det.

Det är just denna sammanblandning som jag ville fästa uppmärksamhet på. Jag vill mer än gärna diskutera försvarets inriktning, de höjda ambitionerna för övningsverksamhet, för utbildning, för militär förmåga och för förmåga att bidra till internationell fred och säkerhet i världen.

Men det är inte det interpellationen handlar om. Det är detta jag anmäler som ett problem. Också Peter Rådberg resonerade om att han såg att denna konflikt finns. Det ser dock inte Peter Persson från Socialdemokraterna.

Fru talman! Jag refererade för Peter Rådberg vad samrådsunderlaget säger. Rådberg säger att de inte har ansökt om Luleå. Jag lyfte fram ett mycket starkt argument för Försvarsmakten som man använder för att motivera just denna verksamhet: Hammaren är det enda skjutmålet i södra Sverige som ligger inom räckvidd för de kvarvarande flygflottiljerna F 7 och F 17 där JAS 39 Gripen kan öva skjutning med automatkanon.

Jag nämnde också att om man vill starta och landa på sin hemmabas och göra en övning på vägen i samma pass är det detta som står till buds. Då blir Luleå en annan dimension. Det är inte heller detta som frågan handlar om, som jag har tolkat Rådberg.

Jag förstår det här, för jag ser det varje gång Försvarsmakten vill värna eller utöka sin verksamhet vare sig det gäller övningsverksamhet eller syn på till exempel vindkraft. Det kommer lokala opinioner såväl för som emot. Många gånger har debatten i Sverige handlat om för lite aktivitet från Försvarsmakten. Nu, med ny regering, handlar det plötsligt om att det är för mycket aktivitet. I grunden tycker jag att det är en korrekt riktning att gå; att det blir mer aktivitet.

För att kunna hantera lokal frustration och motstående intressen finns i miljöbalken såväl ett antal riksintressen listade som en processordning som väger samman dessa intressen. Det är denna jag vill värna från politisering. All prövning är till för att väga av intressen.

Nu berättar Peter Rådberg på ett bra sätt att detta inte bara är en juridisk prövning utan att det också sker ett samrådsförfarande och en diskussion med olika lokala intressenter och aktörer för att belysa frågorna helt och fullt. Det tycker jag är bra.

Våra övningsområden, Peter Rådberg, är generellt öppna för internationell övning. Vi särskiljer dem inte längre på det sätt som vi gjorde förr.

Vi jobbar dagligen ihop med Finland och andra länder i Afghanistan, till exempel. Därför finns ett behov av att öva tillsammans. Det är inget särskilt just för Hammaren, utan det är en generell inriktning.

Jag vill igen understryka att jag gärna vill ha generella debatter om allt detta, inklusive övningsverksamheten. Men det blir svårt att föra politiska debatter – i alla fall för mig som minister – om enskilda ärenden som är föremål för juridisk prövning eller i vissa fall där Försvarsmakten själv inte ens har gjort färdigt sina underlag. Jag tror att i utkanten av detta ligger möjligen KU.

Jag noterar att Peter Rådberg flera gånger har sagt att han ser denna balanspunkt. Det tycker jag är bra. Jag uppfattar inte att Peter Persson såg den. Där handlar det bara om att gå in i en lokal opinion och debattera. Jag vill värna instansordningen och att man får en bra sammanvägning av olika intressen där Försvarsmakten tydligt redovisar sin grund för att man begär en utökning. Sedan får andra redovisa sina invändningar, och sedan vägs detta samman till ett beslut som också i slutändan kan överklagas.

Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! Det som jag tycker är lite oroväckande här är att Försvarsmakten borde ta lite mer hänsyn utifrån den hotbild som vi har i dag. Det skulle ha varit en helt annan diskussion om vi skulle ha levt 1953 och fört den då. Men nu gör vi inte det. Jag beklagar detta.

Försvarsmakten säger att man inte får uttala sig. Jag förvånades när jag läste Jönköpings-Posten. Chefen för försvarets miljöprövningsenhet, Folke Borg, har själv skrivit detta i tidningen, så därför kan jag säga det. Han sade: Det är väsentligt att flygvapnet får genomföra fler övningar än de har rätt till i dag. Det är därför man håller på med sin tillståndansökan.

Detta säger han alltså i Jönköpings-Posten.

Jag blir oerhört förvånad när en sådan person, det vill säga chefen för miljöprövningsenheten, har en åsikt och går ut och säger vad han tycker. Jag fick läsa det hur många gånger som helst eftersom jag undrade om det stod fel. Här går en sådan myndighetsperson ut och tycker till innan ett beslut är fattat, och det tycker jag är olyckligt.

Kan försvarsministern ge en beskrivning av de här internationella övningarna? Vad är det som gör att man måste öka dem just nu? Tidigare har man haft 20 dagar, och dessa 20 dagar har man inte utnyttjat fullt ut. Man har legat på ungefär 75–80 procent. Helt plötsligt ska man gå från 20 dagar till 80 dagar. Det är en otroligt kraftig ökning. Det måste man sätta i relation till den hotbild som finns och försvarets intressen. Jag vore tacksam om jag kunde få en liten indikation på vad detta handlar om. De har inte ansökt om fler platser, och det stör mig ofantligt mycket. Man bryter faktiskt mot miljöbalken, som jag sade tidigare, och det tycker jag är illa.

Anf. 10 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M):

Fru talman! Genom försvarsbesluten 1996, 2000 och 2004 avvecklades över 60 övnings- och skjutfält och skjutmål. Det innebär att de återstående fältens och skjutmålen betydelse har ökat, och ansvaret för det bär ju Socialdemokraterna som den ena av debattörerna representerar.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

Svar på
interpellationer

Det var socialdemokratiska beslut som ledde till detta. Därför blev det så få kvar, och då ökar verksamheten på få platser. Det ligger en logik i detta.

Försvarsmakten anser att Hammaren är en viktigt övnings- och utbildningsanordning för att kunna vidmakthålla och utveckla insatsorganisationen. Man ansöker om att få gå från 20 till 30 dagar när det gäller Gripen. Det är ett generellt perspektiv på den internationella övningsverksamhet som Sverige numera bedriver. Detta gäller inte bara för Hammaren, utan det är generellt på det sättet. Man arbetar nu på en ganska detaljerad ansökan, en totalram för antalet skjutdagar och hur många dagar som får ianspråktagas för respektive delverksamhet. Det handlar alltså inte bara om helikoptrar och Gripen utan även om SK 60, som vi inte har nämnt i debatten hittills. Det finns angivelser för antalet dagar, veckodagar och till och med klockslag, och olika ammunitionstyper specificeras. Verksamheten kommer också att variera år från år. Det är ett tak vi talar om och inte snittverksamhet. Det är ett tak för verksamheten. Det är en maximal omfattning av verksamheten vi talar om. Om till exempel både Gripen och helikoptrar övar samma dag tas en dag från vardera kvoten. Det innebär att antalet totala skjutdagar blir färre om man har samövningsverksamhet på plats.

Fru talman! Jag gläds över och noterar verkligen att Peter Rådberg uppmärksammar den här problematiken i enskilda ärenden och den politiska debatt som jag har möjlighet att föra. Det här beror på att Försvarsmakten behöver kunna öva i närheten av sina flottiljer, och då går det inte att vara precis var som helst i landet.

Med det vill jag tacka Peter Rådberg för bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:25 om regeringens ståndpunkt i fråga om svaveldirektivet

Anf. 11 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jens Holm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att svaveldirektivet träder i kraft snarast möjligt och med ambitiösa utsläppskrav samt vilka övriga åtgärder jag planerar för att minska utsläppen av svaveloxider.

Den internationella sjöfartsorganisationen IMO:s, International Maritime Organization, regler om kraven på svavelhalten i marina bränslen framgår av Marpolkonventionen, bilaga VI. Kraven skärptes genom en ändring som 2008 antogs av samtliga medlemmar i organisationen, däribland Sverige. Skärpningen innebär att både de bränslen som används globalt samt de som används i de speciella svavelkontrollområdena måste bli renare i förhållande till tidigare.

Marpolbilagan VI har redan trätt i kraft. EU-kommissionen föreslår nu att EU-direktivet med regler om svavelhalten i olja ändras så att de skärpta kraven införlivas i EU:s regelverk. Kommissionens ambition är att skapa en samstämmighet mellan det internationella regelverket och EU:s regelverk. Regelverket i Marpol är bindande och kan inte ändras

genom ett beslut i EU. Till skillnad från ett eventuellt regelverk inom EU finns det dock inga sanktionsmöjligheter inom Marpol.

Den kontroversiella delen av beslutet är att svavelhalten i bränslena som används i svavelkontrollområdena ska sänkas till 0,1 procent svavel från och med den 1 januari 2015. Bland annat har svenska redare och svensk industri anfört att det förorsakar dem betydande merkostnader.

Sverige avser att genomföra IMO:s överenskommelse tillsammans med och koordinerat med övriga stater runt Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen så att genomförandet alltså sker på ett sådant sätt att svensk industris konkurrenskraft bevaras. Sverige ska verka för att berörda EU-länder och Ryssland genomför överenskommelsen.

När det gäller den andra delen av interpellationen, om övriga utsläpp av svaveloxider, stödde Sverige skärpningen av kraven på utsläppen från stora förbränningsanläggningar enligt EU:s nya direktiv om industriutsläpp som får effekt från år 2016.

Fru talman! Samtidigt kan jag konstatera att utsläppen på land i Sverige har minskat med bortåt 97 procent sedan toppåren kring 1970 och nu ligger på mycket låga nivåer. Hälso- och miljöeffekterna av dessa utsläpp är nu så små att vi inte har mycket mer att göra på land i Sverige. Däremot är det fortfarande viktigt att våra grannländer och sjöfarten vidtar åtgärder. Ett viktigt steg i det arbetet är att konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar och EU:s direktiv om nationella utsläppstak uppdateras. Regeringen verkar för att så ska ske så snart som möjligt.

Anf. 12 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret. Utsläppen av svavel är en svår fråga, i alla fall om vi pratar om utsläppen från sjöfarten. De orsakar stora problem för miljön, inte minst vad gäller försurningen. De orsakar också stora folkhälsoproblem. Man har uppskattat att det sker ungefär 50 000 förtida dödsfall varje år i Europa som en direkt följd av sjöfartens utsläpp. Detta är utsläpp som vi nästan skulle kunna eliminera om vi fick igenom de här hårdare kraven. Östersjön, vårt eget innanhav, är extra hotad. Det är också därför som Östersjön är ett svavelkontrollområde.

Därför är det bra att den internationella sjöfartsorganisationen och senare EU-kommissionen har bestämt sig för att det nu är dags att ta kontroll över de här utsläppen. Det är också därför som alla länder som ingår där, däribland Sverige och alla europeiska länder, står bakom den överenskommelse som innebär att utsläppen av svavel måste gå ned kraftigt. Det kommer självfallet att innebära förbättringar för miljön och för alla de tusentals människor som bor runt omkring.

Jag tycker i grunden att det är mycket som är bra i miljöministerns svar. Miljöministern säger att vi ska införa de nya kraven från sjöfartsorganisationen och EU. Det tycker jag är bra. Men jag är samtidigt oroad eftersom jag vet att det finns andra ministrar i regeringen som har sagt att detta inte ska genomföras såsom vi har kommit överens om, det vill säga att det ska genomföras år 2015. Såvitt jag vet kommer det att bedrivas överläggningar i dag inom Regeringskansliet med miljöministern och andra ministrar om just detta. Jag trodde att ni var helt överens om att genomföra svaveldirektivet år 2015.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Svar på
interpellationer*

Därför vill jag ha ett tydligt klagörande från miljöministern. Visst kommer Sverige att se till att vi lever upp till våra internationella åtaganden och EU-direktivet så att de nya kraven som gäller för Östersjön kommer att gälla från och med 2015? Det året står nämligen inte i svaret från miljöministern.

Jag tycker att det är särskilt viktigt att hålla fast vid att direktivet ska genomföras 2015 eftersom jag vet att Lena Ek i EU-parlamentet tagit upp frågan med EU-kommissionen om att genomföra svaveldirektivet senare, 2020, och på så sätt tillmötesgå industrins krav. Jag hoppas verkligen att det inte längre gäller för Lena Ek och regeringen.

Jag är också lite oroad över miljöministerns svar när hon hänvisar till den svenska industrins konkurrenskraft. Låt oss vara helt ärliga. Att IMO-kravet och EU-kommissionens direktiv ska genomföras innebär att det kommer att kosta mer för sjöfarten och industrin. Det är inga astronomiska summor vi talar om när det gäller övergången till ett mer miljövänligt bränsle, såsom flytande naturgas och destillatolja med mycket lågt svavelinnehåll, eller installering av rökgasrening i fartygen, men det kommer att kosta en del. Det måste industrin vara beredd att betala. Därför är jag oroad över miljöministerns hänvisning till industrins konkurrenskraft.

Visst är det 2015 som gäller, Lena Ek?

Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman, miljöministern, kolleger! Jens Holm har väckt en viktig miljöfråga som handlar om svavelhalten i de marina bränslena. Det är, kan man säga, ett område där vi släpar efter. Vi har renat en stor del av svavelutsläppen på land. De bränslen som används i exempelvis vanliga bilar är mycket renare när det gäller svavel än oljorna till sjöss. Samtidigt vet vi att de svavelhaltiga bränslena orsakar stora problem med försurning och ger betydande folkhälsoproblem.

Det är ingen nyhet att vi internationellt förpliktat oss att genomföra de mer ambitiösa miljökraven. Industrin har vetat om det sedan åtminstone 2008, och även politikerna har vetat om det. Därför är det förvånande att vi via debattsidorna den senaste tiden kunnat se att det verkar finnas något av en öppen konflikt i regeringen där en minister ena dagen säger att vi inte ska göra det och en annan minister nästa dag säger att vi ska göra det. Sedan kommer skrivningar i budgetpropositionen som rimligen får bedömas som tvetydiga och oklara beträffande vilket besked man egentligen ger.

Samtidigt vet vi att tekniken för att använda de renare bränslena finns. Häromveckan kom nyheten att Viking Line, ett av de stora rederierna på Östersjön, bygger en ny färja som kommer att gå på flytande naturgas, ett mycket renare bränsle. Det är en teknisk utveckling som vi naturligtvis vill göra allt för att påskynda och på olika sätt stimulera. Jag tycker att man ska se de nya reglerna som ett sätt att investera för framtiden.

Nu tycker jag att det är dags för ett klagörande. Kan vi lita på regeringen till hundra procent i den här frågan? Får vi ett löfte i dag om att man inte kommer att försöka skjuta upp tidsgränsen från den 1 januari 2015, att det är det datum som gäller och att det är hela regeringens

ståndpunkt? Kan vi lita på att man inte kommer att undanta exempelvis vissa kategorier av transportörer från regelverket?

Sveriges trovärdighet som miljönation står lite grann på spel. Om vi sluter internationella överenskommelser, som ju detta handlar om, och gärna vill se oss som pådrivare försvagas det om vi själva inte kan leva upp till de förpliktelser vi tagit på oss.

Anf. 14 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Vi är naturligtvis helt eniga om att detta är en viktig miljöfråga och att den måste diskuteras. Det är otvetydigt att svavelutsläppen är ett stort hälso- och miljöproblem, och alla krav på att sänka sådana utsläpp är högst legitima och relevanta. Därför känns det mycket tillfredsställande att svavelkontrollområdet kom till och att vi redan i dag bara har 1 procent svavel i det bränsle som finns i området från Engelska kanalen upp till Östersjön.

Det talas om koordinering och samordning med övriga länder. Det är nog nödvändigt, men samtidigt måste man sätta fokus på de potentiella hälso- och miljövinster som finns. Jag tycker, precis som sagts, att krav är teknikdrivande. Vi har sett att kravet på 0,1 procent svavel från 2015 varit teknikdrivande. Utan tvekan har sjöfartsnäringen tagit sig an den utmaningen. Det är inte så att de sitter stilla och bara väntar på att någon ska skjuta upp IMO-beslutet. De har till exempel jobbat mycket med gasdrift. Inom parentes kan nämnas att det finns mindre rederier som bedriver sjöfart som redan har den typen av bränsle. Det kanske kan ses som en konkurrensfördel.

När det gäller konkurrenskraften går det dock inte att bara vifta bort frågan. Vi talar om högre kostnader och att sjöfarten, liksom industrin, måste vara beredd att ta dem. Ja, det måste de göra över tid. Vi kan inte acceptera att 50 000 drabbas av en för tidig död i Europa. Det är naturligtvis helt uteslutet. Men man måste också ta med i ekvationen att detta inte får pressas fram alltför hårt. Risken finns annars att svensk industri, för att kunna bevara konkurrenskraften, gör en överflyttning från sjöfart till olika transportslag på land. I så fall har vi fått en kontraproduktiv situation. Den risken ska man nog inte negligera utan tvärtom ta på fullaste allvar.

Som politiker kan vi lätt tala om teknik, att det finns tekniker och så vidare, men om man talar med sjöfartsnäringen visar det sig att det är de som mest ivrar för detta. Man får dock konstatera att det i vår nuvarande handelsflotta inte är alldeles självklart att man tekniskt kan installera skrubbrar och annat för att faktiskt kunna uppfylla kraven. Någon typ av infasning tror jag att vi trots allt måste acceptera. Det kan bli en märklig diskussion om den ska handla om att flytta datumet; man behöver kanske inte diskutera det så mycket.

Någon typ av infasning bör man alltså ha och då i så fall gå ned så att säga på fartygsnivå och göra undantag. Det vore högst olyckligt om kostnaderna steg så mycket att man i stället flyttade över till landtransporter. Vi är alla överens om att sjöfarten på sikt har en väldig potential just för miljöns skull. Den risken tycker jag därför att vi absolut ska ta med i diskussionen.

Det är inte så att sjöfartsnäringen inte tar sig an utmaningen, utan det framkommer i kontakter och av olika beskrivningar att de verkligen tar

Prot. 2011/12:24
27 oktober

Svar på
interpellationer

sig an problemet och är beredda att lösa det. Samtidigt måste man se de rent tekniska problem som finns. Det stora problemet i världen är kanske trots allt de 3 ½ procenten svavel, och att det hela skulle riskera att dröja ända till 2025. Det vore ett verkligt tråkigt beslut.

Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Låt mig först ta upp frågan om hälsoeffekterna vid utsläpp av svaveloxider. Det mycket välrenommerade Centre for Energy, Environment and Health i Danmark har publicerat en undersökning där man beräknat hälsofrekvensen till 49 500 förtida dödsfall år 2000 orsakade av sjöfarten. Man beräknar att antalet kommer att stiga till 53 200 förtida dödsfall år 2020.

Det här är naturligtvis en oerhört allvarlig fråga. Sverige har drivit den sedan miljökonferensen i Stockholm 1972, framför allt i FN:s internationella sjöfartsorganisation. Kravskärpningarna antogs 2008 och innebär en sänkning av svavelhalten i bränsle som används inom svavelkontrollområden, från 1,0 till 0,1 viktprocent. Detta ska gälla från den 1 januari 2015.

Regeringen har i budgetpropositionen överlämnat till riksdagen en text som säger att Sverige avser att genomföra IMO:s överenskommelse, tillsammans med och koordinerat med övriga stater runt Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen, så att genomförandet sker på ett sådant sätt att svensk industris konkurrenskraft bevaras. Jag ska tillägga att svavelkontrollområdena omfattar inte bara Östersjön, Nordsjön och Engelska kanalen utan också en bred remsa längs den amerikanska och den kanadensiska kusten. Beslutet fattades enhälligt i IMO. Ingen protesterade, utan beslutet trädde i kraft den 1 juli 2010. Det är svaret i den hälsomässiga delen.

Dessutom kan jag säga att det är självklart att vi också måste ha en balans med konkurrenskraften hos svensk industri och svensk sjöfart. Det är därför fullständigt naturligt att jag på min förra politiska plattform ställde frågor om olika tidsgränser, nivågränser och områden samt, vilket ingen har tagit upp hittills, hur införande av utsläppsrätter för sjöfarten skulle komma att påverka sjöfarten. Det tycker jag personligen är en väl så viktig fråga, och den ligger också i närtid enligt de beslut som har tagits om direktivet om handel med utsläppsrätter i Europa.

Jag tycker också att det är naturligt att vi i kombination med att bevaka miljö- och hälsoeffekter jobbar för att sänka kostnaderna för svensk industri. Det handlar om svensk konkurrenskraft och dessutom om världens miljömässigt kanske bäst producerade malm och stål. Dessutom kommer det från pappersindustrin pappersmassa som har väldigt god miljöstandard jämfört med många andra produkter.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar Lena Ek för det svaret, men noterar att hon i sitt svar inte nämner att det är 2015 som gäller för Sveriges del. Men det kanske är så självklart att hon inte behöver nämna det. Jag skulle dock vara väldigt tacksam om hon gjorde det, eftersom det inte står i interpellationssvaret och inte heller i regeringens budget att Sverige kommer att införa kraven på 0,1 procents svavelhalt i sjöfartens bränsle från och med den 1 januari 2015. Lena Ek, kan du inte säga det här i kammaren, så att

jag inte behöver lägga mer tid på det? Den 1 januari 2015 genomför Sverige detta, utan undantag, utan reservationer, utan ”ifall att”, ”utifall det” och ditten och datten. Det är den 1 januari 2015 som gäller. Snälla, ge oss ett förtydligande om det!

Det är inte bara Östersjön och inte bara Sverige som kommer att få de nya högre kraven. Det är precis som miljöministern säger. Detta gäller även Storbritanniens kust samt kusten kring Kanada och USA, i princip hela Nordamerika. Det är inga små områden. Från deras kust och 40 mil ut i havet kommer man att ha de nya höga kraven på svavelutsläppen. Självklart kommer det, om vi politiker nu bara gör jobbet, att skapas en stor efterfrågan på nya bränslen som innehåller minimalt med svavel. Och självklart kommer det att skapa en enorm möjlighet för alla de företag som erbjuder installation av så kallade skrubbrar, alltså rökgasrenare, som man kan sätta in på de flesta större fartyg.

Min kollega Jonas Sjöstedt tog upp ett väldigt bra exempel: Viking Line kommer snart att köra med sin nya färja, som lever upp till dessa krav. Jag vet att Gotlandsfärjorna Gotlandia och Gotlandia II i dag kör på ett bränsle som innehåller 0,2 procent svavel. De är nästan där också. Det gäller alltså att vi politiker ser till att vi sätter sådana nivåer som gynnar de företag och transportörer som går före för miljöns skull.

Jag har ytterligare en fråga till miljöministern. Miljöministern pratade om att det måste vara balans i det hela och att vi måste se till att vi stöttar svensk industri. Den svenska konkurrenskraften får inte drabbas av detta, säger hon exempelvis. Men jag vill veta hur vi ska göra detta. Att genomföra det som man har åtagit sig – kan inte det vara ett sätt att se till att man värnar konkurrenskraften? Hur tänker sig Lena Ek detta? Ska regeringen gå ut med bidrag till företagen? Kommer man att söka pengar från EU? Vad ska man göra för att konkurrenskraften inte ska drabbas?

Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! I grunden har både jag och Jens Holm ställt en ganska enkel och rak fråga till miljöministern: Lovar miljöministern att Sverige kommer att uppfylla åtagandena och från den 1 januari 2015 följa de lägre gränserna för svavelhaltiga bränslen i Östersjön? Tyvärr har vi inte fått något svar. Jag skulle vilja ha ett rakt ja eller ett rakt nej från ministern. Det är oroande att vi inte har fått det.

Tvärtom ökar tvetydigheterna. Moderaterna verkar vara emot dessa regler. Jag har fått intrycket att Centerpartiet är för dem. Lars Tysklind från Folkpartiet säger att han i princip är för dem men öppnar för en infasning, någon sorts övergångsperiod. Det gör att det åtminstone finns tre olika budskap från regeringspartierna om vad det är som gäller på det här området.

Det ges heller inget svar i budgetpropositionen. De hala formuleringarna om konkurrenskraft och tvetydigheten om balans i miljöministrarnas eget anförande öppnar för att man inte ska följa regelverket. Jag menar att miljöministern är oss svaret skyldig.

Jag tycker att detta följer ett mönster. Centerpartiet hävdar att det är ett grönt parti. Men man har fått ge sig om kärnkraften, uranbrytningen och i praktiken delar av klimatmålen. Nu verkar man få ge sig om svavelhalten. Är Centerpartiet bara regeringens gröna alibi och inte rege-

ringens gröna röst, som man säger? Det här är inte så imponerande som miljöpolitik.

Ge gärna ett ja eller ett nej som svar!

Anf. 18 LARS TYSKLIND (FP):

Fru talman! Man gör frågan lite för enkel. Det handlar om ja eller nej till ett datum.

Viking Line är ett bra exempel som vi har tagit upp många gånger. Viking Line ska ha all kredit för att de har gått före, och de förstår naturligtvis hurdan framtiden är.

Naturligtvis ska inga nya fartyg komma in i det här systemet. De har ingen respit. Det hade man inte för utombordsmotorer och egentligen inte för någonting alls. Nya saker måste naturligtvis uppfylla kraven.

Den oceangående trafiken har egentligen ett mindre problem. De kan skifta bränsle när de går in i SECA-området – svavelkontrollområdet – och det blir en väldigt liten del av kostnaden. Det som jag ser som en större risk handlar om överflyttning till landtransporter för närsjöfarten – kustsjöfarten och inlandstrafiken. Där blir steget över till landtransporter i stället väldigt litet, om man ser det från industrins sida. Detta kan öka konkurrenskraften. Vi ska inte negligera den problematiken.

Det handlar om 0,1 procent svavel eller motsvarande utsläpp. Man kan gå flera vägar. Man kan helt enkelt skaffa sig 0,1-procentig bunkerolja. Det är väl närmast en sorts dieselolja. Den finns naturligtvis på marknaden. Nu sägs det att det kan vara problem med tillgången.

Vad gäller alternativa bränslen, som hos Viking Line, tror jag att den mest framkomliga vägen är att man börjar köra på natur- och biogas, vilket man till och med pratar om. Där jobbar man väldigt hårt inom sjöfartsnäringen. Men det är heller ingen riktig quick fix. Vad jag förstått är det inte heller självklart att avgasreningssystem, som skrubbar och sådant, går att installera i alla fartyg.

Det finns inte olika linjer. Linjen är helt klar. Vi ska naturligtvis sänka utsläppen till motsvarande 0,1 procent svavel. Det är en hälso- och miljöriskfråga som måste lösas. Men gör det inte så enkelt som att det bara handlar om ett datum.

Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tycker naturligtvis att det är jättebra att det finns flera partier i Sveriges riksdag som värnar om miljöfrågor, är aktiva och vill att det ska bli förbättringar. Det är utgångspunkten. Centerpartiet kommer att vara ett starkt parti även i fortsättningen när det gäller miljöfrågor. Vi tror att det går att förena en stark och ambitiös miljöpolitik med en god konkurrenskraft. Ibland är det till och med så att den svenska konkurrenskraften gynnar miljön. Om det nu är så att våra svenska mesaugnar ligger på allra bästa nivå i en internationell jämförelse för hur stål produceras ska det också naturligtvis kunna exporteras. Det är inte tal om det.

Det finns en överenskommelse på papper, fullt läsbar, där tider och standarder är fullt utskrivna i text. Vi avser från regeringens sida att införa detta tillsammans med och koordinerat med övriga stater runt Östersjön.

Vi har nämligen en situation där vi i decennier har försökt få Ryssland att förhandla i dessa frågor, komma till skott och skriva under de internationella avtalen. Då tycker jag att det är att ta ansvar att se till att vi genomför de här reglerna koordinerat med Ryssland. Ryssland har oerhört mycket frakter på Östersjön, och vi vet att de frakterna inte alltid sker med fartyg av högsta internationella standard. Det här är en möjlighet att se till att det blir så, en möjlighet som är otroligt viktig för miljön i Östersjön.

Därför tycker jag att det är ansvarsfullt att hantera den här frågan på det viset.

IMO-reglerna har, som jag sagt ett par gånger, trätt i kraft. Det som kommissionen nu försöker göra är, precis som man har gjort tidigare, att ändra i svaveldirektivet för att se till att EU:s interna regler överensstämmer med den globala internationella överenskommelsen i International Maritime Organization. Det tycker jag är bra.

I detta anförande instämde Inger Fredriksson (C).

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Fru talman! Men ska vi vänta på Ryssland innan vi inför de nya kraven för svavelutsläpp är jag rädd för att vi får vänta väldigt länge. I Lena Eks svar på min interpellation nämns den 1 januari 2015, men det nämns i en mening där det står att det är kontroversiellt. Det är just därför jag ställer frågan.

Jag ställer också frågan i ljuset av att Lena Ek själv när hon var EU-parlamentariker ställde frågan till EU-kommissionen om möjligheten att vänta med införandet till 2020 i stället.

Det är därför jag tycker att det är så viktigt att vi får ett tydligt klargörande från regeringen att vi ska leva upp till det som vi har åtagit oss internationellt, nämligen att de nya svavelkraven ska gälla från den 1 januari 2015.

Jag ställde också en fråga om hur konkurrenskraften ska bevaras enligt den svenska regeringen. Som det verkar nu är det enda sättet att bevara konkurrenskraften att man ska vänta med införandet. Jag tycker att det är väldigt miljödefensivt. Det kanske finns andra sätt. Man kanske kan se till att hjälpa industrin så att de ställer om snabbare, stimulera dem så att de verkligen förstår att 2015 är det som gäller, att det är då de nya kraven på svavelutsläppen ska gälla.

Nu låter det som att om man bara väntar med det här blir det bättre för svensk konkurrenskraft. Det tror jag inte alls. Det är bättre att vi ser till att vi verkligen är med och ställer om i enlighet med det som vi har åtagit oss.

I detta anförande instämde Jonas Sjöstedt (V).

Anf. 21 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Nej, vi ska inte vänta på Ryssland. Vi har bättre regler än Ryssland på alla områden som gäller sjöfart så här långt, och det ska vi ha i fortsättningen också. Men om vi koordinerat genomför IMO:s överenskommelse tillsammans med Ryssland kommer det att göra att deras

nivåer förbättras. Det tjänar vi alla på, i alla fall vi som värnar om Östersjöns miljö.

Det finns en hel lista med saker man kan göra för att stärka konkurrenskraften för sjöfart. Kommissionen har själv tillsatt en grupp som arbetar med detta, och där fokuserar de på forskning och innovation.

Sjöfartsverkets utredning, som jag hoppas att interpellanten har läst, har en lista på nio olika åtgärder. Jag tycker att de flesta av dem är ganska bra, och vi bör diskutera dem. Det gäller till exempel frågan om landbaserad el, alternativa bränslen, ny motorteknik, skrubbrar i olika varianter, rökgasrening och hur man tar hand om avfallet efter att man har använt skrubbrar, vilket i sig kan vara ett miljöproblem som bör hanteras i hamnarna.

Här finns alltså oerhört mycket att göra för konkurrenskraften för sjöfarten. En del ska de göra själva, och en del kan vi hjälpa till med på olika sätt. Framför allt tror jag att en debatt som den här och att konsumenterna blir medvetna om vilka företag, både bland rederier och i vår basindustri, som tar ett miljöansvar kommer att hjälpa till i det sammanhanget.

Sedan vill jag återigen, fru talman, som avslutning på denna väldigt intressanta interpellationsdebatt upprepa att IMO-överenskommelsen är antagen och står fast. Det EU gör nu är att ändra i svaveldirektivet så att det ska överensstämma med IMO-överenskommelsen.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2011/12:29 om Kammarkollegiets möjligheter att agera vid vattenreglering

Anf. 22 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Vi ska dra igenom tre omfattande interpellationsdebatter denna eftermiddag. Jag tycker att det är härligt när riksdagens ledamöter intresserar sig för miljöfrågor på detta aktiva sätt, och jag hoppas att vi får många debatter i fortsättningen.

Peter Persson har frågat mig om jag avser att ta något initiativ med anledning av vad som anförts om vattennivåerna i Vättern och Kammarkollegiets möjligheter att agera i saken och genom vilka initiativ jag avser att se till att det allmännas och medborgarnas intressen inom vattenregleringen kan bevakas av Kammarkollegiet.

Peter Persson tycks som utgångspunkt ha en omprövning av en så kallad vattendom. I en vattendom regleras rätten till och villkoren för reglering av sjöar och vattendrag, det vill säga att domen är ett tillstånd till att bedriva viss vattenverksamhet såsom bland annat reglering av vattennivå i en sjö. Enligt besked från Kammarkollegiet finns det ett öppet ärende om omprövning av vattendomen gällande Vättern hos Kammarkollegiet. Detta komplicerar saken i en debatt, för som statsråd varken kan eller får jag kommentera kollegiets handläggning av ärendet. Det är ett väl känt faktum.

Generellt kan dock följande sägas om möjligheterna att ompröva en vattendom. Förutsättningarna för omprövning eller ändring återfinns i miljöbalken. En omprövning kan initieras av innehavaren av vattendom-

en. Därutöver kan kommunen eller ett vattenförbund hemställa om ändrade eller nya bestämmelser om innehållande och tappning av vatten om den vill tillgodose den allmänna miljövården eller hälsovården eller främja fisket. Det finns ett antal anledningar att begära omprövning. En omprövning kan också sökas av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelserna.

Syftet med omprövning är att möjliggöra en anpassning av tillstånd och villkor till ändrade förhållanden såsom ändringar i vattenförhållanden, ny teknik och nya samhällseliga värderingar och krav. Jag kan möjligen tillägga: förmodligen också klimateffekter i framtiden.

En myndighet bestämmer själv över sin budget och sina prioriteringar. Det finns även möjlighet för en myndighet att äska extra medel för sin verksamhet.

Stefan Attefall har i sitt svar på fråga 2010/11:579 från Peter Persson skrivit om de genomförda ändringar i plan- och bygglagen vilka förtydligar att hänsyn ska tas till miljö- och klimataspekter vid planläggning och annan prövning. Även jag vill hänvisa till plan- och bygglagens bestämmelser om kommunernas ansvar, men jag vill också säga att det är viktigt att både staten och de regionala och lokala nivåerna tar initiativ till och ansvar för såväl begränsning av klimatpåverkan som klimatanpassning när det gäller vattenfrågor.

Anf. 23 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret!

Så är Vättern återigen närvarande i kammaren, och det förtjänar denna vackra sjö. Vi tycker om Vättern, men Jönköping riskerar att få lite för mycket av Vättern.

Det förhåller sig nämligen på det sättet att sjön på grund av landhöjningar har en tendens att tippa emot Jönköping. Det innebär, för att det lätt ska förstås, att under en 100-årsperiod skulle sjön kunna stiga 18 centimeter enligt SMHI:s bedömningar. Det kommer att innebära stora påfrestningar på va-system och andra tekniska anordningar i Jönköpings kommun och staden och hota nuvarande och även tänkta exploateringar för bostadsändamål och andra ändamål.

Detta har Jönköpings kommun uppmärksammat under en följd av år, och man har försökt agera i frågan. Det handlar om att skapa underlag för en större avtappning ut i havet för att undvika de påfrestningar som jag nämnde.

Ansvarig för regleringen av Vättern är staten, enligt en vattendom från 1958, och det är Kammarkollegiet som företräder staten i den här allmänna frågan.

När Jönköpings kommun har överläggningar med Kammarkollegiet låter Kammarkollegiet meddela att de saknar ekonomiska medel för eventuell process- eller inträngsersättning, varför de inte är beredda att ansöka om en omprövning av vattendomen. Den myndighet som ska företräda allmänna intressena säger alltså att de från sin uppdragsgivare staten inte erhåller resurser för att kunna utföra sitt intressearbete.

Det är den frågan jag i grunden ställer till miljöministern, och det är den frågan hon inte svarar på. Hon svarar inte på vilka åtgärder hon själv vill vidta för att lösa det problem jag har pekat på eller vilka initiativ hon avser att ta för att förhindra att enskilda myndigheters budgetproblem

Prot. 2011/12:24

27 oktober

*Svar på
interpellationer*

omöjliggör för dem att tillvarata det allmännas och därmed medborgarnas intressen.

Jag förväntar mig nu att miljöministern i kommande inlägg svarar på min frågeställning: Kommer hon att ta initiativ till budgetförstärkningar, så att Kammarkollegiet kommer att fullgöra sitt uppdrag? Den andra frågan är självfallet: Tycker hon att det är rimligt att man överlåter till den som har intressen att betala själv, så att den betalningsförmögne skaffar sig förtur i det allmänna hävdandet? Tycker hon det? Det vill jag gärna ha svar på.

Anf. 24 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag är självklart medveten om att klimateffekterna drabbar Sverige på många olika sätt redan nu. Det man ibland skulle önska är att fler diskuterade effekterna av ändrade temperaturförhållanden.

Det innebär att vi har ett antal svåra samhällsproblem att diskutera och ta ställning till. Där är naturligtvis svåra stormar, översvämningar, hundraårsregn och hundraårsstormar en del av problematiken.

Jag är också medveten om att Vättern har en speciell situation. Det kan också tas till protokollet att det nog finns många här i kammaren som är beredda att skriva under på att vi tycker väldigt mycket om denna vackra sjö – det är inte vad frågan gäller.

Däremot är det så att ett statsråd inte kan gå in i ett öppet ärende hos en myndighet. Det är en mycket välkänd och klar regel. Jag höll på att säga att det tyvärr är så, men konstitutionellt är det naturligtvis mycket bra att vi inte har ministerstyre på det viset.

I det här fallet förstår jag att Peter Persson vill ha svar. Men han kan inte få det i det här sammanhanget.

Finansieringsfrågan regleras av 25 kap. 3 § miljöbalken. Huvudregeln är att sökande myndighet svarar för kostnader som uppkommer för andra motparter än tillståndshavaren. Det finns undantag i olika sammanhang.

I dagens läge finns det ingen begäran om att ändra reglerna för finansiering av vattendomar. Det är möjligt att det kommer en sådan motion från riksdagen, och i så fall ska den naturligtvis beredas. Men i dagens läge finns inget ärende som gäller förändring av miljöbalken på den punkten.

Anf. 25 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag lyssnade med intresse på den tidigare debatten om svaveldirektiv. Jag noterar att miljöministern verkar ha skaffat sig en tradition i interpellationsdebatter, nämligen att inte svara på frågor.

Mina frågor var allmänna och berörde om hon har vidtagit eller avser att vidta åtgärder för att se till att Kammarkollegiet erhåller resurser så att de kan hävda de allmänna intressena.

Jag har letat lite och hittat en redovisning som Kammarkollegiet och Fiskeriverket har lämnat av ett uppdrag från regeringen, där de hade sett över arbetet med omprövning och tillsyn av vattendomar och vattenföretag. Dessa myndigheter skriver våren 2007:

”Kammarkollegiet och Fiskeriverket vill betona vikten av att det i ett långsiktigt perspektiv tillskjuts tillräckligt med medel för att bekosta omprövningar. Vad som sägs gäller både personella resurser och medel för bekostande av själva åtgärderna.”

Sedan fortsätter de med att tala om länsstyrelsernas och andras uppdrag och avslutar en ganska lång redogörelse med att säga följande:

”För Kammarkollegiets del är anslagsbehovets storlek direkt relaterat till den ambitionsnivå som regeringen anser är önskvärd. Skulle omprövningsverksamheten ges högre prioritet krävs det självklart en justering av anslaget. Kollegiet återkommer inom den ordinarie budgetprocessen när det gäller behovet av resursförstärkning.”

Det har de gjort. Men regeringen har nonchalerat detta och vidtar inte några åtgärder. Därför tvingas regeringens egen myndighet, som ska företräda allmänna intressen, att på ett sammanträde med Jönköpings kommun den 23 november föregående år klargöra att de saknar ekonomiska medel för eventuella process- och intrångsersättningar, varför de inte är beredda att ansöka om en omprövning av vattendomen.

Klarare kan det väl inte sägas? Myndigheten har i fyra år sagt att de saknar resurser och därför inte kan fullfölja de åtaganden och ambitioner som de rimligen borde ha. Regeringen reagerar över huvud taget inte, och när jag i dag frågar Lena Ek om hennes ambitioner allmänt på detta område vill hon inte svara alls.

Jag tycker att det visar på en nonchalans inför hela detta problemområde, som i Jönköpings kommuns fall är påträngande. Utanför protokollet andas man: Okej, ärendet kan påskyndas om den egna börsen tas fram. Jag anser att det är ett orimligt synsätt.

Jag vill ha miljöministerns svar. Tycker du att den egna börsen ska användas i sådana förhandlingar för att man ska få företräde?

Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det finns regler i miljöbalken som reglerar vattendom och vattenreglering. Socialdemokraterna har inte begärt någon ändring av dem.

Det finns också regler i 25 kap. miljöbalken om kostnadsfördelningen vid sådan vattendom och vattenreglering. Socialdemokraterna har inte begärt någon ändring av de reglerna.

Jönköpings kommun påpekar att det är ett viktigt problem. Det håller jag med om. Det kan interpellanten gärna få klart besked om. Men Jönköpings kommun har inte, vilket man har möjlighet till, satt i gång en sådan här procedur.

Det är också så, vilket jag hoppas att interpellanten är medveten om, att frågan om fördelning av kostnadsansvar har varit aktuell tidigare i ett stort ärende rörande Mälaren och den vattendom som handlade om Mälarens reglering. Då gjorde berörda kommuner en framställning om en annorlunda kostnadsfördelning, och det har utretts av landshövding Ingemar Skogö. Detta har inte Jönköpings kommun begärt.

Det finns möjligheter för kommunen att agera, och när det kommer en sådan förfrågan ska jag ta ställning till den.

Anf. 27 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag noterar att miljöministern inte svarar på frågor. Hon är relativt ny på sin post, så det kan ursäktas. Men det kan inte ursäktas att landets regering, efter det att myndigheten 2007 sagt att de behöver resurser för att klara ambitionsnivåerna, över huvud taget inte har vidta-

git några åtgärder och att man ute i landet, när man träffar intressenter, inte kan tillgodose det uppdrag man har att tjäna.

Ytterst handlar det här om en sak – jag måste säga det, fru talman. Den här regeringen har en enda riktning. Först var det fyra stora skattesänkningar. Sedan ska den femte, den sjätte och den sjunde komma. Det är inte bara arbetslösa och sjuka som har drabbats av neddragningar och effekter av detta, utan också delar av statsapparaten och Myndighetssverige, som ska upprätthålla rimlighet, rättvisa och kontroll, eroderar under trycket av anslagssänkningar.

Har man bara som en enda ambition att minska kostnader och minska offentligt åtagande får människor och kommuner lida. Jag tror att det förtjänar att påtalas gång på gång i denna kammare, fru talman.

Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag förstår så väl enskilda riksdagsledamöters engagemang för sin bygd. Det tycker jag är vällovligt och bra. Det är också bland annat därför som man blir vald till ledamot av Sveriges riksdag.

Men, fru talman, när man tar upp allvarliga problem måste man också vara beredd att göra verkstad av den diskussionen. Om Peter Persson anser att det här är ett oerhört allvarligt problem förväntar jag mig en motion från ledamoten. Jag förväntar mig att socialdemokratiska partiet i sitt budgetförslag i så fall pekar på en alternativ medelsfördelning mellan och till myndigheter, till exempel till Kammarkollegiet, i det här fallet. Jag förväntar mig i så fall att man menar så mycket allvar med sin interpellation att man också motionerar om ändringar i miljöbalken på det här området.

Jag är, medges det, inte särskilt gammal i min position. Men jag har suttit i riksdagen i sex år och i EU-parlamentet i sju år. För att det ska gå att ta ställning behövs det förslag, och det behövs underlag.

I det här fallet pågår det nu en process. Det är ett öppet ärende i Kammarkollegiet rörande vattendom och vattenreglering i Vättern. Det innebär att jag inte kan uttala mig i det enskilda ärendet. Det innebär också att det i förlängningen finns möjligheter för berörda vattenägare och vattenintressenter att göra på samma sätt som man gjorde efter vattenregleringsdomen runt Mälaren, det vill säga begära en annan kostnadsfördelning.

Jag ska ärligt säga att jag förstår om en sådan ansökan kommer in så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2011/12:36 om minskade utsläpp inom EU

Anf. 29 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Nu har vi återigen ett oerhört viktigt ämne i den här interpellationsdebatten – det är dagens tredje interpellation för min del.

Jens Holm har frågat mig om jag delar synen att en skärpning av EU:s klimatmål kan leda till ökade investeringar och skapande av nya

jobb samt om jag kommer att verka för att EU skärper sitt klimatmål till 30 procent och driva det inför toppmötet i Durban. Det är alltså FN:s klimatförhandlingar, för 17:e året i rad.

Min uppfattning är att en skärpning av EU:s klimatmål kan leda till ökade investeringar och nya jobb inom vissa sektorer, exempelvis inom den växande miljöteknikbranschen. De miljöutmaningar som världen möter i dag utgör också unika affärsmöjligheter, inte minst för svenska miljöteknikföretag inom framtidsbranscher som förnybar energi och energieffektivisering. Jag anser vidare att ett högre mål innebär större drivkraft för utvecklingen av bland annat ny koldioxidsnål teknik och skapar förutsättningar för ökad energieffektivitet och försörjningstrygghet vad gäller energi inom EU. Regeringen är övertygad om att en progressiv klimatpolitik kan förenas med god ekonomisk tillväxt.

Regeringen har hela tiden verkat för att EU ska ha höga klimatambitioner, och under det svenska ordförandeskapet lyckades vi faktiskt mot alla odds driva igenom att EU ska minska utsläppen med mellan 80 och 95 procent till år 2050. Nu driver vi på för att EU ska ta fram en plan för hur 2050-målet ska uppnås, inklusive bindande mål för 2030 och 2040.

I det här arbetet verkar regeringen för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna besluta om att minska utsläppen med 30 procent till 2020. Sverige tillhör de länder som varit och är drivande för att ytterligare underlag tas fram om konsekvenserna av att gå till 30 procent för att bidra till att skapa sådana förutsättningar. Det handlar bland annat om att analysera effekterna av en sådan skärpning på medlemsstatsnivå.

Jag och regeringen med mig vill se EU ta steget till 30 procent, men vi är inte där ännu förhandlingsmässigt, eftersom en stor del av EU strötar emot. Många medlemsstater vill helt enkelt inte det här. Och det finns flera medlemsstater som till och med verkar för att låsa fast EU vid 20 procent. Sverige har varit och är en tydlig motvikt till de här länderna, och det ska vi fortsätta att vara. Om frågan om att gå till 30 procent skulle ställas på sin spets i dag kan jag bara konstatera att "status quo"-sidan inom EU skulle vinna, och det vill jag inte medverka till genom att kräva en omedelbar skärpning utan att de analyser som man nu är i färd med att ta fram föreligger. Det vore att agera otaktiskt, eftersom jag inte vill att EU ska låsa sig fast vid 20 procent. Jag vill att man håller diskussionen och analysen levande om hur det ska gå att ta ett steg vidare.

Sverige har, som bekant, för egen del redan fastställt ett mer ambitiöst mål för utsläppen 2020, nämligen att utsläppen ska minska med 40 procent i den icke handlande sektorn jämfört med 1990. Naturvårdsverket har gjort bedömningen att det målet är mer långtgående än vad en bördefördelning inom EU av ett 30-procentsmål skulle innebära för Sverige. Vi förbereder nu också nästa steg. Naturvårdsverket har nyligen fått i uppdrag att analysera hur Sverige kan nå målet att bli ett land helt utan nettoutsläpp av växthusgaser år 2050, och SMHI har levererat en uppdatering av den vetenskapliga grunden för klimatarbetet, som vi nu analyserar.

Anf. 30 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, Lena Ek, för svaret!

Ja, att EU skalar upp sina klimatambitioner är helt avgörande av flera skäl. Vi i Vänsterpartiet driver att EU ska minska sina utsläpp med 40

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Svar på
interpellationer*

procent till år 2020, men om EU åtminstone kunde minska med 30 procent tycker vi att det är ett bra steg framåt.

Med dagens politik, med dagens mål, nämligen att EU ska minska sina utsläpp med bara 20 procent till 2020 kan EU jogga in i mål. EU behöver inte göra någonting alls, i princip. Utsläppen har redan gått ned med ungefär 16 procent sedan 1990, detta som en följd av den ekonomiska krisen.

Det är inte jag som har räknat ut det här, utan det är EU-kommissionen själv som konstaterar det i sin färdplan för ett konkurrenskraftigt och utsläppssnålt samhälle.

Det behövs också nya klimatmål av etiska skäl. Det är vi i den rika världen som har ställt till det här problemet, men det är den fattiga världen som får betala priset. Det är just nu det är översvämningar i den södra delen av halvklotet. Det är just nu som öar norr om Australien och Nya Zeeland håller på att sjunka under havsytan på grund av havsnivåhöjningen. Det är hela länder i Afrika söder om Sahara, där öknen breder ut sig på grund av att det blir varmare och varmare. Vi har alltså också ett moraliskt ansvar.

Men det finns även ett egenintresse för oss här. Vill vi ha ökade investeringar i förnybar energi, hållbara transporter och klimatsmarta lösningar är det bra om vi har högre klimatambitioner. Enligt en rapport som kom i våras från ett tyskt klimatforskningsinstitut skulle ett höjt klimatmål till 30 procent leda till kraftigt ökade investeringar och 6 miljoner nya jobb.

Det var faktiskt inte jag som hittade den rapporten, utan det var Lena Ek själv som refererade till rapporten i våras i en debattartikel i Göteborgs-Posten, där hon just pläderar för att EU borde skala upp minskningskraven till 30 procent.

Nu är Lena Ek miljöminister och har chansen att verkligen göra skillnad. Då svarar Lena Ek mig att EU-kommissionen ska få utreda och inte agera. Vi ska utreda vidare, säger Lena Ek. Men om vi inte agerar nu, när ska vi då agera? Om inte Sverige tar tag i den här frågan, vem ska vi då lägga ansvaret på?

Andra länder i EU, till exempel Storbritannien och Danmark, driver ett 30-procentskrav. Sverige borde självklart ansluta sig till dessa länder om vi verkligen vill ta klimatförändringarna på största möjliga allvar.

Jag uppmanar därför miljöministern att återgå till den position hon tidigare drev som EU-parlamentariker – att EU ska minska utsläppen med 30 procent – och också göra det till den svenska positionen. Om vi kan resa till Durban om några veckor och säga att vi driver på för att EU ska minska sina utsläpp med 30 procent är jag helt övertygad om att mängder av länder, inte minst utvecklingsländerna, skulle lyssna på Sverige på ett mycket mer aktivt sätt. Man skulle ta oss på mycket större allvar än i dag när Sverige är passivt och bara väntar på att andra länder ska göra jobbet.

Anf. 31 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Miljöministern och kolleger! Normalt sett tillhör jag inte dem som tycker att det var bättre förr. Många saker är faktiskt bättre nu. Men jag undrar om inte Lena Ek var bättre förr.

När Lena Ek satt i EU-parlamentet och företrädde Centerpartiet hade hon den position som refererades nyss i samband med debattartikeln om

att EU måste höja miljöambitionen till att minska utsläppen av växthusgaser med minst 30 procent.

Nu är Lena Ek miljöminister i den borgerliga alliansregeringen, och hon är inte beredd att föra fram detta förslag. Jag skulle därför vilja fråga miljöministern Lena Ek om centerpartisten och EU-parlamentarikern Lena Ek hade fel. Eller är det i själva verket så att centerpartisten och EU-parlamentarikern Lena Ek hade rätt men att man som miljöminister i en borgerlig regering, som pratar klimat men inte gör speciellt mycket, inte längre har utrymme att säga det man egentligen tycker?

Min första fråga är alltså: Anser miljöminister Lena Ek att Lena Ek hade fel eller rätt när hon var EU-parlamentariker och centerpartist?

Det vi talar om är någonting djupt allvarligt och brådskande. Nästan alla vetenskapliga studier vi tar del av nu visar att klimatproblematiken är allvarligare än vi trodde, att vi har mindre tid än vi trodde, att tvågradersmålet sannolikt inte räcker utan borde skärpas och att målet när det gäller andelen koldioxid i atmosfären också är för lågt satt om vi inte vill bidra till enorma konsekvenser för mänskligheten på vår planet.

Sett i det perspektivet är en skärpning av EU:s utsläppsmål till 30 procent ganska modest. Det är också någonting som EU skulle kunna klara till 2020. Ser man även till det mycket ambitiösa mål som finns för 2050 skulle det vara ett nödvändigt steg på vägen om vi ska klara målet till 2050. Om vi inte klarar 30 procent till 2020 faller vår trovärdighet lite grann.

Här menar jag att EU behöver modiga länder som utgår från vad klimatet tål och inte från att man tror att polacker och tjecker kommer att säga nej. Det är ändå för klimatets skull vi driver det här och inte på grund av att vi är rädda för att förlora en votering i ministerrådet eller är rädda för att säga hur det faktiskt är. Men själva utgångspunkten för miljöministrarnas svar är att det inte är någon idé att vi säger det här, även om vi tycker att det är bra, för andra tycker inte som vi.

Fru talman! Om alla länder tänkte så skulle inte mycket bli gjort i det internationella miljösamarbetet. Om man tar ut nederlagen i förskott och inte ens vågar slåss för sin uppfattning kommer inte mycket att ske.

Det som gömmer sig bakom detta är att den svenska regeringen egentligen inte prioriterar frågan tillräckligt högt. Man tar inte strid internationellt, och man rustar också ned klimatpolitiken på hemmaplan. Man avskaffar ett framgångsrikt klimatinvesteringsprogram. Vi har ett järnvägssystem i Sverige som har en avgörande roll för att minska vägtrafiken för gods och personer men som tyvärr är i förfall på grund av underinvesteringar av denna regering.

Jag menar att det här hänger ihop: Man talar klimat, men man investerar inte på hemmaplan, och man är inte beredd att driva det här offensivt internationellt. Men kan Danmark så kan väl Sverige. Om Danmark kan säga 30 procent borde vi i Sverige också kunna säga 30 procent. Då skulle vi dessutom kunna vara eniga i den här riksdagen om att bedriva en mer offensiv linje, för det är det klimatet kräver. Det kanske inte är det som går hem i alla länder i EU, men det är faktiskt det klimatet kräver.

Jag skulle därför vilja återkomma till min fråga om miljöminister Lena Ek skulle vilja uttala sig om EU-parlamentariker Lena Ek. Hade hon inte rätt i själva verket?

Prot. 2011/12:24
27 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 32 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det här blir en lite rolig debatt med Lena Ek i olika skepnader. Det blir lite Ture Sventon av det: Ständigt denna Vessla!

Jag tror att våra två partier faktiskt är väldigt överens om väldigt mycket när det gäller klimatmålen. Jag och regeringen med mig vill se att EU tar steget till 30 procent. Sverige har mer ambitiösa mål, nämligen 40 procent, vilket när Naturvårdsverket utvärderar motsvarar en tuffare ambition än EU-målet 30 procent. Det är bra. Sedan kan man alltid titta på hur vetenskapen utvecklas. Vi lär oss hela tiden, och jag tror att vi kommer att få anledning att diskutera även de här procentsatserna framöver.

Men det är, fru talman, en avvägning när man skriver interpellations-svar om man ska stanna vid konstaterandet att vi vill att EU ska ta steget till 30 procent. Eftersom jag vet att interpellanterna är väldigt klimatin-tresserade är det frestande att utvidga svaret med ett resonemang om var vi står någonstans nu. Vad är det som händer i ministerrådet? Eftersom jag faktiskt har tillbringat två dagar med dessa diskussioner, även om jag bara har suttit som miljöminister i drygt tre veckor, vet jag en del om hur resonemangen går. Jag trodde därför att det var intressant också för Jonas Sjöstedt och Jens Holm att föra en del av den här diskussionen. Vad är taktiken, och vad är strategin för att vi ska få EU att höja sina ambition-er?

När vi har konstaterat att vi till stora delar är mycket överens och att jag inte är schizofren tror jag fortfarande att vi skulle kunna resonera om strategin. Jag har varit i Bangladesh i två dagar just för att diskutera med detta land som jag tror kan ha lite samma roll som Sverige i klimatiför-handlingarna i Durban – en lite medlande och resonerande roll, eftersom vi har goda kontakter och har den position vi har, och Bangladesh har en ganska speciell position i G77-gruppen som ju omfattar de fattiga län-derna och emerging economies som det heter, alltså Indien, Brasilien med flera.

Jag vill också tillägga att jag har varit på pre-COP, det vill säga, 40 regeringar samlades i Sydafrika för att förbereda Durbanförhandlingarna. Det var mer uppmuntrande att diskutera med Bangladesh om vad vi kan göra och vad vi kan hjälpas åt med rent konkret, måste jag säga, än vad det var att lyssna på en del av de inlägg som kom i Kapstaden vid för-beredelserna för Durbanförhandlingarna. Här tror jag att det finns en framväxande allians mellan de mest klimatvänliga länderna i Europa, hela EU för den delen, och särskilt de afrikanska länderna, en relation som vi behöver vårda och bevara och som också känns viktig eftersom det är de länderna som drabbas mest av climateffekterna.

Mitt sätt att driva förhandlingar är att försöka skapa majoritet och i det här väldigt känsliga skedet undvika låsta lägen. Därför tror jag att det är viktigt att vara klar och tydlig när det gäller våra positioner men också att vara öppen för den medlande rollen. Det är en svår avvägning och jag diskuterar gärna den balansen med interpellanterna, eftersom jag vet att de är intresserade.

Anf. 33 JENS HOLM (V):

Fru talman! Lena Ek har som bekant varit miljöminister bara några veckor, och det kan inte vara helt lätt att ta över den posten i en borgerlig

regering. Hon ärver ju en politik där hon måste avveckla klimatinvesteringsprogrammet, den troligen största investeringsfond vi någonsin har haft i Sverige för klimatförändringar.

Hon ärver också en budgetpost som innefattar stora nedskärningar. Redan nästa år kommer Lena Ek att tvingas skära ned miljö- och klimatbudgeten med över 90 miljoner. Det här kommer att fortsätta. Det blir ungefär 1 miljard kronor i nedskärningar under de närmaste fyra åren. Då ska man komma ihåg att det här är en budget där andra områden får expandera.

Hon tar också över en politik där en tredjedel av våra klimatåtgärder inte görs i Sverige utan de görs genom billiga uppköp av så kallade CDM-krediter. Hon tar också över en politik där hon inte får några öronmärkta pengar från EU:s utsläppshandel för utsläppsrätter, trots att det står så i direktivet om utsläppshandel. Det direktivet känner både jag och Lena Ek mycket väl till eftersom vi båda förhandlade om det under vår tid i EU-parlamentet.

Jag förstår att det inte kan vara enkelt, men just då det kommer till att Sverige ska visa lite ansvar på den internationella arenan tycker jag i alla fall att Sverige skulle kunna driva på lite mer än vad man gör nu. Att bara säga att EU-kommissionen ska utreda konsekvenserna av ett höjt klimatmål är ju inget nytt. Det sade Andreas Carlgren, Lena Eks föregångare, redan på sin tid. Jag vet inte vad det blev av de där utredningarna. Man står ju fortfarande och stampar.

Sedan säger Lena Ek att det finns en jättestor risk med att Sverige ska kräva att EU skärper sitt utsläppsmål när det finns andra länder som till och med vill försämra EU:s utsläppsmål. Men det kanske är just då det krävs länder som kliver fram på arenan och säger: Nej, backa inte in i framtiden! Vi måste gasa. Vi måste bli bättre än vi är i dag.

Storbritannien och Danmark, som tidigare har drivit det här kravet, kanske behöver stödet från just Sverige. Jag tror att man förväntar sig att Sverige ska vara ett land som vill skärpa EU:s klimatpolitik, inte att vi bara ska stå och stampa och passivt titta på andra.

Jag måste ändå fråga: Om inte nu, när? Om inte vi, vem? Det är precis det den här frågan handlar om.

Anf. 34 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! När jag lyssnade på Lena Ek kom jag osökt att tänka på den tjeckiske författaren Jaroslav Hašek som är mest känd för boken om den tappre soldaten Švejk. Det är lite mer okänt att Hašek också ett kort tag var partiledare för ett mindre allvarligt menat parti som hette Partiet för måttliga framsteg inom lagens gränser. Jag tycker att det på något sätt sammanfattar regeringens politik. Här ska minsann inte satsas någonting eller stickas ut på något sätt.

Om vi utgår från vad klimatet behöver, och vad annat kan vi utgå från när det här är så akut, är 30 procent försiktigt. Då är 30 procent för lite. Då vet vi att det brådskar ännu mer. Jag önskar att vi hade en regering som har klimatet som utgångspunkt, som vågar vara precis så obekvämt som den smygande katastrofen kräver av oss att vi ska vara. Hade vi haft en rödgrön regering hade vi haft en sådan regering. Då hade vi höjt ambitionsnivån. Vi hade krävt att EU skulle göra det och vi hade satsat

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Svar på
interpellationer*

betydligt mer på hemmaplan för att minska utsläppen av växthusgaser. Även det hade höjt vår trovärdighet i internationella sammanhang.

Jag tycker också att den här debatten pekar på en av svagheterna med EU-systemet. Det är att vi inte längre har en egen röst i de internationella klimatförhandlingarna, att vi även om vi vill inte får säga vad vi tycker därför att Europeiska unionen talar med en röst. Det världen behöver akut är rika länder som är beredda att driva på också i de internationella klimatsamtalen.

Jag kan ändå inte tolka Lena Ek på något annat sätt än att hon tycker att den gamla Lena Ek hade rätt. När Lena Ek som miljöminister säger att man vill ta steget till 30 procent tror jag på miljöministern. Men uppenbarligen är det någon som bromsar, någon som inte tillåter att vi får ha den mycket rimliga klimatpolitiken. Det kan jag inte annat än beklaga.

Anf. 35 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det här artar sig nästan till en kulturdebatt. Det är roligt, tycker jag. Jag skulle kunna nämna en annan bok: *På västfronten intet nytt*. Men jag ska inte gå vidare på den linjen.

Däremot vill jag påpeka igen att jag, och regeringen med mig, vill se att EU tar steget till 30 procent. Men fundera över hur det var på råds-mötet i somras! Då hade klimatkommissionären lagt fram ett förslag om en färdplan till 2050, hur vi ska klara målen till 2050, ett dokument som jag faktiskt tyckte var ganska bra i min position som EU-parlamentariker men också i min position som Centerpartiets miljöminister och allians-regeringens företrädare i den här debatten.

Förslaget var uppdelat i sektorer. Det var mål, det var strategier och det fanns en plan för hur man successivt skulle nå fram till målen. Man kan alltid tycka att de kan vara skarpare, men det var strategiskt och organiserat. Sverige gav ett starkt stöd, liksom Storbritannien och de flesta andra länder. Några var lite mer passiva. Problemet var ju att det slutade med att det inte blev något beslut i ministerrådet därför att Polen lade in sitt veto. Det är den situation vi måste leva med, kanske inte acceptera utan försöka ändra, men det är den situation som vi har i rådet. Utan beslut i rådet har vi inga regler i EU som för frågan framåt. Därför måste vi se till att få fram de här besluten i ministerrådet.

Polen är nu ordförande för EU-länderna, står för den här diskussionen och hävdar att det finns väldigt mycket kostnader – rätt eller fel – för de nya medlemsländerna från öst. Det som jag vet är att de för att komma upp till samma genomsnittliga levnadsstandard som vi har behövde dub-belt så hög tillväxt i 20 år när de kom in som EU-medlemmar för att levnadsstandarden skulle väga något så när jämnt och vara rättvis mellan de olika länderna. I en ekonomisk kris är det klart att de här argumenten blir svårare att tas med när man vill genomföra klimatåtgärder. En del klimatåtgärder ger ju vinster i förlängningen men kanske kostar i första skedet.

Nu håller kommissionen på att syna de här korten. Det tycker jag är bra. Kunskap är en bra bas för diskussion och beslutstagande. Det kommer en rapport i december från kommissionen som synar just de ekonomiska argumenten och som gör att vi under det danska ordförandeskapet ska kunna ta ett steg vidare. Det tycker jag är oerhört bra.

Kommissionen kommer också med en rapport som talar om vad olika länder har satsat och inte satsat när det gäller det här området. FN:s klimatsekretariat talade i torsdags, när jag pratade med chefen där, om att de också kommer med en officiell FN-statistik för att rensa en del i den här debatten och skapa en kunskapsbas som gör att det är lättare att ta sig vidare och lättare att ta diskussionen med de länder som inte vill vidta några klimatåtgärder eller de som sitter passiva. Det blir också lättare för oss som försöker driva de här frågorna aktivt att komma till tals med de här länderna.

Det är en lång process. Det är 27 medlemsländer. Man blir ibland otålig. Särskilt med tanke på miljöläget blir man extra otålig. Men jag hävdar att det finns tillfällen när det är bra att vänta in mer kunskap för att få en bättre och mer sansad debatt. Det rör sig nu om inte mer än åtta veckor.

Anf. 36 JENS HOLM (V):

Fru talman! Blir det lättare eller svårare att nå ett bra mål i Durban om EU skärper sitt utsläppsmål? Blir det fler eller färre jobb om vi skärper målet? Kommer utsläppen att bli större eller mindre om vi skärper målet? Både Lena Ek och jag vet svaren på de frågorna. Det blir bättre för klimatet om vi verkligen skärper EU:s utsläppsmål.

Hur når vi dit? Kommer vi närmare en bättre klimatpolitik på EU-nivå om man vågar ta strid eller om man passivt avvaktar? Jag tror att EU-politiken utvecklas bäst genom att enskilda länder faktiskt törs ta strid för det de verkligen tror på. Sverige har visat detta på andra områden, men jag tycker att man prioriterar synnerligen dåligt. Sverige tar strid för att jägarna ska få jaga vargar i de svenska skogarna, trots att vargen i princip är utrotningshotad. Sverige tar strid för att vi ska kunna sälja snus i hela Europa. Vad är det för saker att prioritera?

Vi måste prioritera klimatet. Det handlar om vår överlevnad. Det är precis som miljöministern säger, nämligen att det är ett synnerligen allvarligt läge. Vi ser vad som framkommer i forskarrapport efter forskarrapport och vad människor från syd berättar för oss om klimatet. Det är längre gånget än vad vi tidigare befarat.

Vi kan inte vänta. Klimatet kan inte vänta. Vi måste agera, Lena Ek! Du sade att du ville prata strategi i klimatförhandlingarna. Då har jag en fråga under rubriken "Strategi". Vem är det som bromsar att Sverige ska skala upp klimatpolitiken på EU-nivå? Det är ingen i EU som hindrar oss. Då måste det vara någon här i Sverige som bromsar. Berätta det för oss, Lena.

Anf. 37 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter och ärade åhörare på läktaren! Klimatfrågan är oerhört allvarlig. Vi ser varje dag effekterna i de fattiga länderna. Jag var alldeles nyss i Bangladesh. Ni vet att det är ett oerhört överbefolkat och fattigt land. Isen smälter i Himalaya och påverkar dricksvattnet i floderna som rinner genom Bangladesh. Översvämningar kommer in över den platta kusten. Man planerar nu hur man ska evakuera 25 miljoner människor inom 24 timmar inför nästa stora översvämning. Matproduktionen påverkas i världen. Hälсотillståndet påverkas i världen.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Det är därför, fru talman, som jag och regeringen vill se att EU tar steget till 30 procent. Vi i Sverige har redan fastställt ambitiösa mål för 2020 – vi har 2011 nu, och det är inte lång tid till 2020 – att utsläppen ska minska med 40 procent i den icke handlande sektorn jämfört med 1990.

Det här är tuffa mål. Sverige driver på. Sverige går före. Men det måste bli en bra förhandling vid FN:s klimatförhandlingar i Durban, och står EU för en liten bit. Vi försöker nu få de afrikanska länderna att bli våra allierade. Tillsammans med dem har vi 16 procent av utsläppen. Resten är det stora problemet.

Frågan är hur vi då försöker få de andra med oss. Vi jobbar med klimatfrågor, med teknikfrågor, med finansieringsfrågor och med så mycket kontakter vi kan få fram. Det sista är nu att vi jobbar särskilt med frågor om kortlivade klimatgaser, SLC, short-lived climate forces, i ett projekt. Där tror vi faktiskt att vi möjligen kan arbeta tillsammans med till och med USA för att förbättra situationen.

Klimatet kräver stora arbetsinsatser. Jag hoppas vi kan arbeta tillsammans i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

13 § Statsministerns frågestund

Anf. 38 TALMANNEN:

Vi har kommit fram till statsministerns frågestund och hälsar statsministern välkommen.

Antalet socialbidragstagare

Anf. 39 HÅKAN JUHOLT (S):

Herr talman och statsministern! Med politik är det som med bilkörning. Det gäller att kunna ha blicken ställd framåt men också ha förmågan att se i backspegeln. Erfarenheterna från Moderaternas senaste sammankomst där moderatledaren lite grann svajade på historiebeskrivningen gör den delen bekymmersam. Men det som oroade mig allra mest var beskedet om att det är farligt att ha visioner, att titta in i framtiden,

och också vilken mardröm det egentligen är att leva i ett land där ledningen inte har idéer för morgondagen.

I och med att statsministern inte vill tala om vare sig historia eller framtid uppehåller jag mig vid nuet.

Hur kan det komma sig att det just i dag när vi står här finns rekordmånga socialbidragstagare i landet? Aldrig någonsin har en statsminister organiserat så många socialbidragstagare som du, Fredrik Reinfeldt, har gjort. Det har blivit en socialbidragslinje sedan du 2006 tillträdde som statsminister. 437 000 människor går i dag på socialbidrag. Hur kommer det sig att det blev på det sättet?

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det kan möjligen förvåna en och annan att Håkan Juholt tycker att det nu är dags att peka finger gällande historieberskrivningar hos andra partier. Det är alltid svårt att börja med den egna ödmjukheten.

Låt mig säga att vi snarare har uppgifter om sjunkande kostnader för försörjningsstöd – det är nära länkat till hur arbetsmarknaden utvecklas. Fler jobb innebär färre som behöver utnyttja försörjningsstöd. Det är viktigt att det finns möjligheter till försörjningsstöd men att vi säkerställer att det är kortvarigt och att vår arbetslinje fungerar. Det är så vi har byggt upp våra trygghetssystem. Där är utvecklingen under åren med vår arbetslinje att det nu är 200 000 fler som är sysselsatta jämfört med i september 2006 när denna regering trädde till.

Varje oro som grundas i att människor i utanförskap av olika slag ska leva av olika ersättningar måste mötas med en arbetslinje som fungerar. Det är det som den här regeringen arbetar för är att få på plats.

Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S):

Herr talman! Jag vill till statsministern bara säga att antalet socialbidragstagare i vårt land är det största på 35 år. På 35 år har det aldrig varit så stort som nu när du, Fredrik Reinfeldt, är statsminister.

Det är riktigt att 212 000 fler människor i dag arbetar jämfört med hur det var år 2006. Å andra sidan har befolkningen ökat med 287 000 personer – befolkningsökningen är faktiskt inte statsministerns förtjänst – så arbetslösheten är nu lika hög som när du tillträdde trots att du därutöver har slagit sönder våra trygghetssystem och levererat en bidragslinje som ingen statsminister före dig gjort.

När det gäller historien förstår jag din och ditt partis önskan och längtan efter att skriva om historien och att ta valda delar från andra partiers historia. Lita därför på mitt löfte, Fredrik Reinfeldt: Vi socialdemokrater kommer aldrig någonsin att stjåla er historia.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Frågan nu var mer huruvida man möjligen såg sina egna brister och hur den ödmjukheten möjligen påverkat hur man använder detta. Jag tycker att det är mycket angeläget att ingen ägnar sig åt historieförfälskning.

Låt mig också säga att sysselsättningen växer. Det är väsentligt. Detta är viktigt. Det följer av vår arbetslinje. Vi ska göra ytterligare ansträngningar när det gäller detta.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Försörjningsstödet är nära kopplat till hur arbetsmarknaden utvecklas. Snarare är det så, med de uppgifter jag har, att kostnaden för försörjningsstöd sjunker i Sverige. Sedan kan vi föra en diskussion om hur detta ser ut och gentemot vad det kan jämföras.

Det är viktigt att säga att ingen av oss kommer att kunna åtgärda det med mindre än att vi får en fungerande arbetslinje, att vägarna till jobb är tydliga. Det hänger inte ihop med hur befolkningen utvecklas, utan det hänger ihop med hur arbetsutbudet över huvud taget uppmuntras och hur vägarna till arbete uppmuntras. Vi stänger ned det som tidigare dolde arbetslösheten – stora grupper med förtidspension eller långtidssjuk-skrivna. Också talen för detta faller. Det bygger i grunden på att vår arbetslinje har förändrat Sverige.

Anslutningen till a-kassan

Anf. 43 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det är väl tydligt – oavsett hur vi tolkar gårdagens besked från eurotoppmötet – att krisen kring euron långt ifrån är över. Den kommer också – det tror jag att statsministern håller med mig om; i alla fall skrev ni det i er egen budgetmotion – att kunna påverka den svenska arbetslösheten. Att den ekonomiska krisen kan slå mot Sverige och kan komma att leda till att svenskar hamnar i arbetslöshet är väl ganska uppenbart.

Det som i det avseendet bekymrar mig är att vi när vi tittar på vårt trygghetssystem i dag ser att sedan Fredrik Reinfeldt 2006 kom till makten har andelen som är med i a-kassan sjunkit. Den ligger nu på 70 procent. Förra veckan kom nya siffror från riksdagens utredningstjänst – siffror som vi beställt – som pekar på att de grupper som löper största risken att nu bli varslade är de grupper som inte längre har a-kassa.

Jag undrar hur statsministern ser på att vi har det trygghetssystemet. Fredrik Reinfeldt, du talade i ditt tidigare svar om att vi inte ska dölja människor i fel åtgärd. Men här riskerar vi att dölja människor som är arbetslösa i ett försörjningsstöd som inte alls är menat för det.

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag har inga underlag eller någon forskning som bekräftar det Åsa Romson säger. Det var mycket stora grupper av människor som redan före allianstillträdet, på den tid Miljöpartiet hade inflytande över politiken, som stod utanför a-kassan – fler än som senare lämnat den, och flera av dem hade en mycket svag förankring på arbetsmarknaden. Så såg det ut i det land där Åsa Romson hade makt och inflytande.

Stora grupper som sedan lämnat a-kassan är de som i de flesta fall, såvitt vi kunnat finna, haft minsta arbetslöshetsrisken – människor med pensionen nära förestående eller människor som jobbat i yrken med låg eller nära nog ingen arbetslöshetsrisk och som därför inte tyckt det vara värt att gå in i en a-kassa som det är upp till var och en att besluta om man vill gå in i. Så långt hur det faktamässigt ser ut.

Återigen: Det avgörande är vem som är bäst på att sedan säkerställa att det finns fler jobb för att undanröja arbetslöshetsrisker eller se till att arbetslöshetsperioder blir korta. Det finns ett aktivt omställningsstöd, och

det förs en konsekvent politik för att jobben ska bli fler. Det är det avgörande.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

Anf. 45 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Det här gör mig lite bekymrad. När statsministern i ett nyhetsinslag tidigare i veckan kommenterade de här siffrorna lät han ändå öppen – finns det problem är det naturligtvis så att ett öppet och lyssnande parti som Moderaterna är öppet för att titta på detta.

Har vi så olika bilder av att a-kassan i Sverige inte har något problem med att en sjunkande andel är med? Över 80 procent var med när du, Fredrik Reinfeldt, tillträdde som statsminister. I dag är det 70 procent enligt de siffror som riksdagens utredningstjänst visar på.

Som jag kan utläsa uppgifterna är det så att ungdomar till exempel i minskad utsträckning går in i a-kassan. Jag är bekymrad över det. Att statsministern i ett läge där vi står med en eurokris inte är bekymrad över det gör mig ännu mer bekymrad.

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag bemötte det påstående som Åsa Romson bakade in i sin fråga om vilka som stod utanför a-kassan.

Återigen vill jag påpeka att när Miljöpartiet hade inflytande över Sverige stod fler utanför a-kassan än som därefter lämnat den. Det var en kraftig överrepresentation just av unga människor som i Miljöpartiets Sverige *inte* var medlemmar i a-kassan eller som *inte* hade kvalificerat sig för de villkor som leder in i a-kasseersättning.

Vill man föra diskussionen på det sättet får man förorda en form av obligatorium och säkerställa att detta blir en del av den generella välfärden. Märkligt nog är det så i Sveriges riksdag att det är de partier som ligger längst till vänster som är allra mest emot. Så är det. Det beror på var på vänster–höger-skalan Miljöpartiet placerar in sig. De som ligger längst till vänster är mest emot idén om en obligatorisk a-kassa. Det är möjligen lösningen.

Det vi funnit svårt är att utforma a-kassan så att lönebildningen och vår arbetslinje inte motverkas. Det är fortsatt vår ansträngning att försöka hitta en metod för att i så fall få ett obligatorium på det här området.

Stasiarkiven

Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman och statsministern! Debatten om de så kallade Stasiarkiven har blossat upp igen de senaste dagarna, inte minst med anledning av att det nu tycks finnas en majoritet i riksdagen för att öppna och offentliggöra dem. Regeringen har hittills avvisat alla sådana förslag. Senast i dag läste jag att företrädare för regeringen säger att det finns integritetsanledningar och annat som gör att man inte vill göra det.

Jag menar att det finns ett stort allmänintresse i att få veta saker om detta. Är det så att människor i samhällets absoluta topp för inte alltför länge sedan har arbetat för den östtyska säkerhetstjänsten finns det ett stort allmänintresse kring det, och det är saker som naturligtvis måste blottläggas.

*Statsministerns
frågestund*

Min fråga till statsministern är alltså om den senaste debatten och det faktum att det nu ser ut att ha förändrats i riksdagen vad gäller majoritetsförhållanden får regeringen att åtminstone ta frågan ett varv till och omvärdera sin inställning till att offentliggöra Stasiarkiven.

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vad som eventuellt utverkas i form av lagstiftning eller svar här i riksdagen får vi naturligtvis följa. Det är väl bara att erkänna att det finns en balanspunkt mellan ett allmänintresse och det faktum att vi får anta att en hel del av dem som är nämnda i Stasiarkiven är människor som på mer eller mindre goda grunder är utpekade som kollaboratörer till den östtyska staten.

Jag vill dock påpeka att de är just utpekade. Det är alltså ingen rättslig process som har funnit dem skyldiga. Det gör att den som har nämnts där, kanske ibland bara av misstag, på detta sätt i efterhand kan misstänkliggöras om vi bryter en mycket stark sekretess som har varit en del av en svensk rättstradition. Helt plötsligt kan människor alltså bli utlämnade på grund av vad som möjligen har varit ett rent godtyckligt förfarande.

Den enskildes rätt och att på detta sätt upprätthålla sekretess står mot allmänintresset. Jag har inte lika enkelt som en del andra att hävda att det bara ska dömas till fördel för allmänintresset, och det är därför regeringen har varit väldigt tveksam. Det handlar om väldigt grundläggande rättsliga principer.

Anf. 49 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! Det är självklart inte helt okomplicerat. Vi vet inte om alla uppgifter stämmer, om alla som är utpekade faktiskt är det på rätt sätt och så vidare.

Det tycker jag dock ytterligare stärker uppfattningen att detta måste fram i ljuset, så att det kan utredas. Det kan också antas vara så att det som inte stämmer är av marginell karaktär och att väldigt mycket faktiskt stämmer, och då menar jag att det är just allmänintresset som väger väldigt tungt. Personlig integritet är en sak, och allmänintresse är en annan sak. Det är principer som inte sällan kolliderar på olika sätt. Då måste man hitta den balanspunkt statsministern pratar om.

Med beaktande av statsministerns eget tal till partistämman för bara en vecka sedan, där han sade sig just vilja företräda allmänintresset, tycker jag att det är märkligt att man i denna fråga hamnar i rakt motsatt slutsats och låter allmänintresset stå tillbaka för den personliga integriteten eller eventuella felaktigheter som skulle kunna finnas i dessa arkiv. Vad är ni så rädda för? Till och med Vänsterpartiet säger sig nu vilja öppna arkiven.

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Med allmänintresse menar vi i detta fall huvudsakligen tillgång i enlighet med svensk offentlighetsprincip för att förmodligen journalister och de mest intresserade ska kunna få fram namnen och därefter kunna använda dem i olika former av artiklar.

Det är klart att det då kan vara godtyckligt, att namn bara utpekats. Vi ska också veta om att det möjligen röjer källor som Säkerhetspolisen har arbetat med mot löfte att deras namn under mycket lång tid skulle vara

skyddade för de tjänster de har begått. Det är en återspeglning av en svunnen tid, kalla krigets dagar, med ofta helt andra förutsättningar än vad som gäller i dag.

Låt oss också konstatera att det har skett en prövning i Högsta förvaltningsdomstolen som möjliggjort att forskare som framför allt har tittat på detta har fått access till delar av materialet, om än inte namnen. Det är ett sätt att hitta balansen. Detta nämner jag för att återge hur regeringen har resonerat kring detta.

Skattemedel till europeiska banker i kris

Anf. 51 LARS OHLY (V):

Herr talman! Det var debatt i tisdags om eurokrisen. Det var en aktuell debatt som Vänsterpartiet hade föreslagit. Det framkom då ganska tydligt att Vänsterpartiet är ensamt i denna kammare om att säga nej till att Sverige ska bidra till de europeiska, framför allt franska och italienska, bankernas överlevnad. Våra argument för detta har varit ganska klara: Det riskerar att göra det riskfritt att driva bank. Vinsterna är privata, men kostnaderna och förlusterna är offentliga.

Dessutom tycker vi att bankerna har råd. Nu säger Europas ledare att 108 miljarder euro ska pumpas in i banksystemet. Förra året tjänade Europas banker 134 miljarder euro. 2005–2009 tjänade de 670 miljarder euro. Varför ska en undersköterska i Bredäng och en reparatör i Luleå bidra till att rädda franska och italienska banker? Varför ska inte aktieägarna själva, som har gjort sådana enorma vinster de senaste åren, ta det ansvaret?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Svaret är: Det ska de naturligtvis inte göra. Det som belöper på Sverige – jag såg att det handlade om Handelsbanken och Swedbank – förutsätter vi att deras ägare täcker upp genom att hålla inne vinster eller göra extrainbetalningar. Det ska absolut inte läggas någon av de personer Lars Ohly nämner till last. Det är det svenska beskedet: Vi ska inte använda skattepengar i banksektorn.

Vi ska dessutom säkerställa det jag i går framförde ännu en gång, nämligen att den svenska bankakutslösningen också bör användas i runt om i Europa. För det fall att det i sista hand görs anspråk på offentliga medel för att skydda en bank från att falla ska betalningen tas ut i form av att man tar över ägarstarka aktier eller helt tar över ägandet av banken, för att på det sättet kunna återställa den med vinst till marknaden. Då kan man göra på det sätt vi har gjort i Sverige, nämligen hanterat banker i kris på ett sätt som har gjort att svenska skattebetalare har hamnat på plus. Det är det som gör oss unika. Andra har gjort det Lars Ohly beskriver, men inte Sverige. Det tänker vi inte heller ändra framåt.

Anf. 53 LARS OHLY (V):

Herr talman! Det stämmer inte riktigt, eftersom statsministern i varje fall i EU-nämnden här i riksdagen företräder uppfattningen att Sverige ska ställa upp för att rädda franska och italienska banker. Det är naturligtvis svenska skattebetalares pengar som därmed används.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Ni har inte råd att höja a-kassan till en rimlig nivå. Ni har inte råd att se till att människor inte utförsäkras från sjukförsäkringen. Ni har inte råd att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Men 5–10 miljarder tycker ni är lämpligt att stoppa in i ett system som gör att de franska och italienska bankerna kan överleva utan att deras aktieägare tar det ansvar som vore rimligt att kräva.

Det betyder att det är de som inte var bjudna på festen som får betala notan. Det betyder att undersköterskan i Bredäng och reparatören i Luleå är de som får stå för kulorna. Jag menar att detta är gravt felaktigt. Vi måste se till att de aktieägare som har tjänat pengar – 134 miljarder i banksektorn förra året – är de som också tar ansvar för bankernas överlevnad.

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag tror att alla förstår vad Lars Ohly retoriskt försöker åstadkomma, men det är väl ändå bra om vi kopplar det till vad vi de facto gör. Vi har inte sökt detta stöd i EU-nämnden eller någon annanstans tagit den typen av beslut. Vi ska inte sända svenska skattepengar in i banksystemet, utan vi ska säkerställa att det är ägare som tar eget ansvar.

När det gäller de miljarder som nämndes i natt för att rekapitalisera det europeiska banksystemet nämns två svenska banker. Dem tog jag upp. Det är strax under 10 miljarder för Handelsbanken och 2,7 miljarder för Swedbank. Det får deras ägare förstärka bankernas primärkapital med, eller om bankerna håller inne vinst. Det tänker vi inte ställa upp med. Vi tänker inte heller skjuta in skattepengar i någon annan bankverksamhet. I utformandet av en bankakut så som vi har haft i Sverige säkerställer vi dessutom i det fall det skulle komma i fråga – det är dock inte som har diskuterats nu – en metod som säkerställer att vi är med på uppsidan och inte skickar notan till svenska skattebetalare.

Vi ska göra reklam för det Sverige är bra på, inte baktala det och beskriva det på ett felaktigt sätt.

Åtgärder mot den finansiella krisen

Anf. 55 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Det är inte varje dag man som moderat gruppledare följer upp en frågeställning från Lars Ohly, men jag tänkte faktiskt göra det just mot bakgrund av det EU-möte statsministern bevisade i går.

Jag är också intresserad av effekterna för svenska medborgare och skattebetalare efter bland annat det svenska engagemang som har varit i att finna en lösning för det finansiella systemet och för att stoppa de akuta kriserna i bankerna, där svenskt ledarskap har legat bakom mycket av det som nu kommer på plats vad gäller till exempel hårdare krav på bankerna.

Jag skulle vilja vända på Lars Ohlys frågeställning och fråga statsministern vilken effekten skulle bli för undersköterskan i Bredäng och reparatören i Luleå *utan* detta svenska ledarskap och om inte EU-ledarna i går hade kommit överens om åtminstone de mest akuta åtgärderna. Varför är det viktigt för bland annat de här två – och de andra svenska skattebetalarna – att den akuta skuldkrissituationen i EU nu kan stoppas?

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Av det enkla skälet att faller banker okontrollerat får det påverkan på oss alla. Då slutar stora delar av arbetsmarknaden att fungera. Då får vi stora problem med vårt sparande, med våra pengar. Det leder i sin tur till att jobb försvinner och att välfärden tar stryk. Det har vi lärt oss av bitter erfarenhet.

Alltså måste vi ha kontrollerade processer för banker i problem. Det gäller i Sverige men det gäller också i andra länder, eftersom problemen påverkar gränsöverskridande. När vi gör det måste vi ha en ordning så att vi håller ordning på var notan hamnar, och det var det som min och Lars Ohlys diskussion handlade om. Den ska inte hamna hos skattebetalarna. Vi ska säkerställa att ägarna tar sitt ansvar. Och vi ska ha stoppmekanismer som dessutom säkerställer att även när vi i ett sistahandsläge möjligen måste ta hjälp av offentliga medel ska vi ta ägarstarka aktier eller övertagande av banker i motbetalning för att kunna återställa det till marknaden och därmed kunna hamna på plus.

Detta har jag nu beskrivit som den svenska erfarenheten från 1990-talet och 2008 och också fått andra europeiska ledare att visa intresse för. Det är den del i den europeiska lösning som vi fick fram i natt som jag fortsatt tycker saknas.

Strategi för Arktis

Anf. 57 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Vi har inte bara ekonomiska kriser att hantera utan också ekologiska kriser. Det är därför mycket positivt att Sverige nu innehar ordförandeskapet i Arktiska rådet och att vi för första gången kunnat presentera en strategi för Arktis.

Det kommer att krävas kraftfulla insatser, bland annat ett antal marina reservat, då utvinning av naturresurser, dramatiskt ökade transporter och alltmer gifter via luft och vattenströmmar som kommer till detta sköra område också påverkar oss globalt.

Vid den senaste arktiska parlamentariska konferensen antogs en resolution som bland annat uppmanar regeringarna i de arktiska länderna men också Arktiska rådet att arbeta fram en långsiktig strategi, en vision för ett hållbart Arktis fram till 2030.

Min fråga till statsministern är om regeringen medverkat till att detta arbete påbörjas.

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Ja, det är ett snabbt växande intresse för Arktis, tyvärr till följd av klimatförändringar, för det öppnar transportleder och tillgång till naturresurser i en omfattning som inte har varit möjlig tidigare.

Som Anita Brodén mycket riktigt påpekar innehar Sverige ordförandeskapet i Arktiska rådet. Den granskning som nämns kallas för Arctic Change Assessment. Det är en särskild genomgång som görs av alla dessa följder och förändringar som nu är på väg. Jag har inhämtat att på ett särskilt möte som Sverige ska leda i början av november i Luleå ska bland annat detta tas upp. En mycket viktig del av arbetet under ordförandeskapet är att ta reda på hur dessa förändringar påverkar de länder som lever närmast det arktiska området.

Anf. 59 ANDERS W JONSSON (C):

Herr talman! Alliansregeringen har genomfört flera viktiga reformer för att få ordning på den svenska sjukvården, och vårdval Sverige kanske är den allra viktigaste. Det öppnar för entreprenörskap i primärvården samtidigt som man ger patienten makt över primärvården. Det har lett till en oerhört dynamisk utveckling i stora delar av Sverige, där det öppnas nya mottagningar, tillgängligheten ökar och bemötandet blir allt bättre.

Tyvärr är bilden inte likadan i hela landet. I ett fåtal landsting motarbetar man aktivt den här utvecklingen, vilket gör att vi får ytterligare en tudelning av svensk sjukvård. När nu flera landsting går vidare med de här modellerna och även i specialistsjukvården riskerar det att bli än värre med en snabbt utvecklande positiv sjukvård i vissa delar och det motsatta i andra delar.

Jag undrar vilka åtgärder statsministern tycker att man bör vidta för att minska de klyftor som vi i dag ser växa fram.

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag tror att just det faktum att vi i Sverige fortsatt har en ojämlik sjukvård är en av de största utmaningar som svensk sjukvård står inför. Vi ser många exempel på hur man kan få tillgång till olika former av behandling och olika former av medicin beroende på var i landet man bor. Det är i grunden inte förenligt med den lagstiftning vi har och den ambition vi vill se på plats.

Ett sätt att säkerställa att patientmakten ökar är just de vårdvalsreformer som nu finns i stora delar av landet och som möjliggör för människor att söka sig till sjukvård som de känner förtroende för. Jag delar uppfattningen att det har gett väldigt positiv respons där det har använts.

Vi kommer naturligtvis att uppmuntra att vårdval används över hela landet, eftersom vi i grunden tycker att det är en bra reform inom ramen för regionalt självbestämmande, för det är här olika politiska majoriteter som gör olika bedömningar. Och vi kommer att fortsätta göra ansträngningar, och en särskild utredning tittar just på jämlikheten i sjukvården, alltså hur vi ska skapa resurser och följa upp så att sjukvården blir mer jämlik i olika delar av landet.

Föräldrars valmöjligheter

Anf. 61 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Tidigare i veckan presenterades en undersökning. Av de 9 000 som svarat var det en majoritet som på den lite tillspetsade frågan om de kunde tänka sig att bli hemmafru svarade att de faktiskt kan tänka sig det alternativet. Statsministern kommenterade det här i *Aktuellt* med att det verkar som att den glorifiering av hemmafrulivet som tv-serier har bidragit till kanske har påverkat attityden.

Det här väcker en del principiella frågor om hur vi ser på människors valfrihet, hur vi ser på statens roll och hur vi ser på möjligheten för människor att själva få bestämma inriktning och styra över sitt eget liv.

Man ska ju aldrig ta sådana här undersökningar för annat än vad de är. Det är alltså en begränsad undersökning och inte ett fullständigt urval på något sätt. Men samtidigt är det återkommande när man frågar föräldrar vad de vill att de inte alltid prioriterar bara karriär och en hög lön, utan många föräldrar prioriterar en möjlighet att få mer tid med sina barn.

Min fråga till statsministern är: Hur ser statsministern på möjligheten att öka möjligheten för föräldrar att tillbringa mer tid tillsammans med sina barn?

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Jag gjorde en mycket lång intervju med *Aktuellt* kring detta, och de hade tyvärr bara möjlighet att sända väldigt korta delar av mina svar.

Det är angeläget att påminna om att i det Sverige som jag föddes fanns fortfarande en sorts uppdelning mellan män och kvinnor där man förutsatte att när barnen kom skulle männen fortsätta sin karriär och kvinnorna sluta jobba och stanna hemma. Det var någonting som man förutsåg i princip skulle gälla under en mycket lång del av dessa kvinnors liv. Det var några uppenbara problem med det.

Nu när vi i efterhand försöker glorifiera tror jag att det inte alltid var kvinnors erfarenhet att detta var något som gjordes med uppskattning eller förståelse för vilket slit och vilket hårt arbete som det i realiteten utgjorde. Men vår kunskap har också vuxit om att män och kvinnors relationer inte alltid håller, och då är det den kvinna som har varit hemma, haft sämre löneutveckling och varit mindre etablerad på arbetsmarknaden som är den stora förloraren.

Vi vill därför vara tydliga med att drivkrafterna för jobb måste gälla för både män och kvinnor, och med det måste vi förena möjligheten att förena arbete med familjebildning på ett modernt sätt. Då tror jag att många möjligheter ska finnas att få göra egna val; det har jag respekt för. Men jag var lite känslig för vad ordet hemmafru möjligen historiskt har betytt.

Historieämnet

Anf. 63 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag har i denna kammare oerhört många intressanta debatter om skola och utbildningspolitik. Under senare tid har det varit en särskild koncentration på naturvetenskapliga ämnen och matematik. Men det har också av och till diskuterats historia, vilket jag anser är mycket angeläget.

Under de senaste dagarna har jag noterat att det även bland starkt politiskt aktiva människor med betydande förtroendeuppdrag finns uppenbara brister i politiskt historiska kunskaper, exempelvis att rösträtten har erövrats i vårt land konfliktfritt och att alla partier har bejakat den. Det är tråkigt att det finns så begränsade kunskaper.

Jag undrar: Delar statsministern min oro för historieokunskapen? Avser han i så fall att vidta några åtgärder för att förbättra den?

Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Vi har väldigt ofta diskussioner om att sätta just historieämnet i högsta sätet av det enkla skälet att vi noterat att människor glömmar. Vi har också noterat att politiska företrädare för olika partier är särskilt farliga när det gäller att försöka vrida till historien på ett sätt som ibland passar det egna partiets historieberättelse mer än andras. Mitt parti är på något sätt bara ett av dem, absolut, och inte obefläckat.

Vi ska notera att det faktiskt var en väldigt lång period som Sverige ägnade åt att utveckla sin demokrati, någonstans från 1860-talet fram till 1921. Det kan vi påminna om, när vi nu diskuterar omvandlingen i Tunisien och Egypten och undrar, när det nu har gått flera veckor, varför inte en demokrati har kommit på plats, är att det i vårt land tog ungefär 50 år innan vi fullt ut fick demokratin på plats och också kvinnlig rösträtt.

Av detta ska vi lära och detta ska vi minnas, och därför är historieämnet mycket viktigt.

Industrikrisen i Västra Götaland

Anf. 65 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! 113 000 människor söker jobb i Västra Götaland. Dessutom hänger verksamheten för Saab och dess underleverantörer på en mycket skör tråd.

Nu hotas hundratals jobb när Volvo lägger ned sin verksamhet i Uddevalla. Att man lovar de anställda annan sysselsättning på andra orter i landet hjälper kanske några men långt ifrån alla.

Utöver detta minskar regeringen anslaget till högskolan och gymnasieutbildningen i området.

Det hopp som finns i regeringens budgetförslag för de anställda inom industrin är sänkt krogmoms. Detta skänker inget vidare stort hopp.

Mina frågor till statsministern är: Vad gör regeringen konkret för att stärka de anställdas möjligheter att få jobb? Vad gör regeringen för att skapa nya jobb inom industrin i Uddevalla- och Trollhättaregionen?

Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det viktigaste vi gjorde var att inte lyssna på alla de oppositionsröster som likt i andra länder tyckte att vi skulle köra de offentliga finanserna i diket. Vill man säkerställa att investeringar försvinner från landet och jobb försvinner ska man bedriva den politik som i stor utsträckning bedrivits runt om i Europa av dem som har ropat på mer av allt till alla.

Vi har varit försiktiga. Vi har urstarka offentliga finanser och en välkött ekonomi. Det är den bästa grunden för att jobben ska kunna växa till.

Låt mig också påpeka att ungefär 300 000– 500 000 nya jobb växer fram i svensk ekonomi varje år. Min uppfattning är att den svenska modellen är som allra bäst när den hjälper till omställning från jobb som inte klarar konkurrenskraften till jobb som gör det och som finns i sektorer av ekonomin som växer.

Jag ser gärna att det är i såväl verkstadsindustri som andra branscher, men det måste i grunden handla om företag som är konkurrenskraftiga och kan producera varor och tjänster med vinst och har långsiktig över-

levnadsförmåga. Vi ska ställa om Sverige så att de som söker och får jobb kommer till dessa sektorer.

Prot. 2011/12:24
27 oktober

Lärarlönerna

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 67 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! En stor yrkeskategori i Sverige är lärarna. Lärarkåren utgörs av 150 000–200 000 personer. Vi vet alla att lärarlönerna är låga. Det har även olika företrädare för regeringen medgett.

Den karriärutvecklingsreform som regeringen lanserar ger lärarkåren 26 miljoner kronor nästa år. Vi har räknat ut att det blir kaffepengar till lärarna.

Mina frågor till statsministern är: Hur kan regeringen garantera att lärarna får höjda löner? Vad kommer regeringen att göra?

Ni minskar ramanslaget till kommunerna med 3 miljarder samtidigt som ni överlämnar åt kommunerna att själva verka för löneökning.

Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! I Sverige förhandlas och sätts löner av arbetsmarknadens parter, i detta fall representerade av lärarrepresentanter och Sveriges Kommuner och Landsting. Det är alltså kommunerna som är arbetsgivare till landets lärare.

Det är populärt bland rikspolitiker att ropa på högre löner trots att de är väl medvetna om, får man hoppas, att de inte har något inflytande över detta. Att lova på områden där man själv inte har makten är ett sätt att föra debatt som jag inte är säker på att alla medborgare blir imponerade av.

I Sverige tjänar en gymnasielärare med fem års utbildning strax under 30 000 kronor i månaden. Alliansregeringen har förstärkt plånboken för dessa lärare med 1 700 kronor i månaden via de inkomstskattesänkningar vi har gjort. Märkligt nog har protesterna från oppositionen varit högljudda. Man har ansett att det är felaktiga satsningar att lärare på detta sätt har fått nästan 2 000 kronor mer i månaden netto varje månad.

Det är bra om Miljöpartiet ser över hur man ser på sänkta inkomstskatter eftersom det är bra för alla, också för lärarna. Detta är nämligen något som Miljöpartiet kan ha inflytande över till skillnad från hur lönerna sätts av arbetsmarknadens parter.

Företagsklimatet i Sverige

Anf. 69 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Utan företagarna stannar Sverige. Särskilt i dessa turbulenta tider med ekonomisk kris som har lamslagit delar av Europa är det viktigt att bibehålla och öka de svenska företagens innovations- och konkurrenskraft och att underlätta för flera att satsa på företagande.

Min fråga till statsministern är: Vad gör regeringen för att det ska bli enklare och mer lönsamt att starta och driva företag i Sverige?

Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! När man mäter innovationskraft i länder över hela världen – det har kommit sådana mätningar på sistone – hamnar Sverige som nummer ett i världen när det gäller förmåga att skapa innovationsmiljö och innovationskraft i vår ekonomi. Det tror jag beror på att här finns goda förutsättningar att enkelt starta företag.

Det finns förbättrade ekonomiska möjligheter efter att vi har tagit bort många skatter, sänkt skatter som har tyngt småföretagande och innovativt företagande, tillfört forskningsresurser och utökat förmågan att kommersialisera forskningsslutsatser i och kring våra högskolor och universitet. Allt detta hänger ihop och skapar ett innovationsklimat.

Vi gör nu liknande satsningar bland annat när det gäller innovationsfonden för Norrlands inland för att det också ska vara möjligt att i olika delar av Sverige finna ett stöd för att gå från en idé till ett eget företag till att vilja växa. Så får vi fram fler jobb.

Krisuppgörelsen inom EU

Anf. 71 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Jag skulle vilja höra statsministerns bedömning av den uppgörelse som gjordes i natt inom EU. Är det början på slutet för den europeiska skuldkrisen?

En aspekt av denna uppgörelse och den serie av uppgörelser som har gjorts under snart ett år är att den mindre gruppen som Sverige inte hör till fördjupar sitt samarbete och sin ekonomiska integration. Är det ett problem för Sverige att vi hör till en grupp som inte har samma inflytande som den som går före?

Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! De senaste dagarna, i går kväll och i natt har det tagits flera viktiga steg som ger grund för viss optimism. Vi börjar nu hantera den omfattande finanskris som övergått till en skuldkris. Här pekas tydligt ut att vissa länder måste göra mycket mer för att reformera sig och möta sina problem. Särskilt nämns Grekland, Italien och Spanien. Man pekar också på att Irland har gjort påtagliga förändringar och reformer som möts av positiva marknadsreaktioner, vilket visar nyttan av att börja åtgärda sina problem.

Det råder viss optimism, men mycket återstår att göra. Det är tekniskt komplicerat och handlar om mycket stora värden.

I EU-samarbetet ingår 27 medlemsländer. 17 av dem har euron som valuta. Ibland vill dessa länder träffas för att fördjupa sitt eurosamarbete. Sverige står utanför till följd av folkomröstningsnejet 2003, och det får vi respektera. Det leder dock till att det hålls viktiga möten där Sverige inte är närvarande.

Vi vill säkerställa att det inte påverkar vår vilja att den inre marknaden ska fungera eller konstruktionerna av bankerna, för det har påverkan på det. Därför var jag också närvarande vid ett möte i går kväll som handlade just om dessa aspekter.

Anf. 73 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Vi har under frågestunden hört att allt fler står utanför den omställningsförsäkring som a-kassan innebär. Vi har också hört att aldrig tidigare har så många varit beroende av försörjningsstöd. Detta skulle möjligtvis kunna ha ett samband.

Jag noterade också att statsministern gav Miljöpartiet och övriga oppositionen skulden för att vi inte har fått en obligatorisk a-kassa på plats. Jag tolkar det som att Alliansen är överens i frågan.

Om det skulle finnas en majoritet i riksdagen för en obligatorisk a-kassa, kommer regeringen då att lägga fram ett sådant förslag under mandatperioden?

Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! För mig handlar förmåga till omställning inte bara om en enskild del av socialförsäkringarna utan om ett system av en lång rad åtgärder. Det handlar om hur Arbetsförmedlingen jobbar, hur omställningsförsäkringar i kollektivavtal på den svenska arbetsmarknaden används och hur vi har byggt ut olika delar av arbetsmarknadspolitiken till stöd för omställning från jobb som möjligen försvinner till jobb som växer fram i en konkurrenskraftig del av ekonomin.

Under förra mandatperioden utredde vi hur man skulle kunna utforma en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Problemet var att vi inte tyckte att vi hittade en formel som underbyggde vår arbetslinje – att drivkrafterna för jobb skulle vara tydliga och att vi satte arbete före att som arbetslös leva utanför arbetsmarknaden med olika former av ersättningar. Dessutom byggde förslaget på väldigt höga avgifter, vilket av många skulle uppfattas som en tung indirekt beskattning. Därför valde vi att inte gå vidare med det.

Vi i Alliansen har skrivit att vi är beredda att titta på en lösning om den går att förena med arbetslinjen. Man måste dock hitta en utformning, rent tekniskt, som också gör det möjligt.

Pensionärernas ekonomiska situation

Anf. 75 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Pensionärerna har under en följd av år med rätta klagat över att de har släpat efter när det gäller skattesänkningar och de villkor som de har jämfört med när de var yrkesverksamma.

Jag skulle vilja att statsministern utvecklar hur alliansregeringen genom det gemensamma arbetet inom ramen för den har stärkt ställningen för de sämst ställda pensionärerna i närtid och talar om hur det ser ut med löftet om ytterligare en skattesänkning.

Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Landets ålderspensionärer är en snabbt växande andel av vår befolkning. Det kommer att se ut så även i framtiden. Vi talar om 1,8 miljoner medborgare som är över 65 år. En hel del av dem fortsätter att arbeta längre upp i åren.

*Statsministerns
frågestund*

Det är viktigt att påpeka att inte alla pensionärer i landet har samma ekonomiska förutsättningar. Här finns de som förvaltar de största förmögenheterna i Sverige och samtidigt de som lever med de minsta ekonomiska marginalerna. Det måste man ta hänsyn till när man utformar förslagen.

Alliansregeringen har i tre steg sänkt skatten för landets pensionärer med motsvarande nästan 13 miljarder. Det har ingen regering gjort före oss. Det har inneburit allt från 5 000 till 10 000 mer varje år för landets ålderspensionärer, lite beroende på vilken ekonomi de har. Med bland andra Kristdemokraterna som pådrivare tog vi nu senast fram en ökning av bostadstillägget samtidigt som vi ser en uppräknings av både garanti-pensionärernas och inkomstpensionärernas pension för 2012. Det innebär ungefär 400 kronor mer i månaden nästa år. Det löfte vi har kvar att leverera är 2,3 miljarder. Jag är övertygad om att Kristdemokraterna kommer att vara pådrivande. Vi återkommer till det när det finns utrymme i de offentliga finanserna.

Transaktionsskatt på finansiella tjänster

Anf. 77 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Runt omkring i Europa höjs rösterna alltmer för att EU-budgeten ska finansieras med egna medel. Det som kanske har fått mest uppmärksamhet är det som kallas för en transaktionsskatt på finansiella tjänster. Vi har erfarenhet av det i Sverige sedan 80-talet. Det finns uppenbara risker som den skatten kan medföra för svensk ekonomi i den finansiella sektorn som har anställda upp mot 140 000 personer, och den kan enligt vissa bedömningar ha 5 procents inverkan på svensk bnp. Vilka andra faror för svensk ekonomi ser statsministern med att en sådan skatt införs?

Anf. 78 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Många är upprörda över bankerna. Man tycker att de ska betala. Det finns metoder för att säkerställa att inte skattebetalare täcker deras förluster. Jag har nämnt det i tidigare frågesvar. Det finns också sätt att få dem att betala skatt. De är stora bolagsskattebetalare, tycker vi mer effektivt.

En finansiell transaktionsskatt har Sverige som sagt negativa egna erfarenheter av. Vi har sagt att om den införs globalt av alla länder kan den möjligen fungera i någon mening, men i samma stund som inte alla inför den kan kapital förflyttas dit där transaktionsskatten inte tas ut. Kapital rör sig numera snabbt i vår värld. Det var också den svenska erfarenheten.

Vi förutser att USA och en lång rad andra länder inte kommer att gå med på detta. Nu förs en diskussion om huruvida vi ska genomföra den i EU eller till och med bara i eurozonen.

Vår uppfattning är att den förmodligen inte kommer att fungera och att den inte kommer att ge stora inkomster. Den kommer att göra att transaktioner flyttar bort från oss. Det troligaste just nu är kanske att man diskuterar den för eurozonen. De stora vinnarna av det kommer kortsiktigt förmodligen att vara London och Stockholm och möjligen Zürich, det vill säga de länder som ligger med stora finansmarknader vid sidan

av eurozonen. Det beror, som sagt, på att det är ett mycket trubbigt instrument. Det finns annat som är mer verkningsfullt om man vill säkerställa att banker och finansiella institutioner betalar skatt.

Krisuppgörelsen inom EU

Prot. 2011/12:24
27 oktober

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 79 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Låt mig återkomma till min tidigare fråga om den här uppgörelsen som enligt min och, som antytts, även statsministerns mening är väldigt betydelsefull.

Av innehållet i uppgörelsen förefaller det mig som om det är Tyskland och de nordeuropeiska länderna, inte minst Finland och Nederländerna, som har haft en hållning. Det är väl den som i stor utsträckning genomsyrar uppgörelsen. Om Sverige hade varit med ända in i mål – statsministern fick vara med ända till klockan 4 – hade väl uppgörelsen inte blivit särskilt mycket annorlunda. Har inte Sverige ett viktigt bidrag att komma med i sådana här sammanhang genom att vi har en tradition av att i förhandlingar och problemlösningar i politiken diskutera vad problemet är och vilka åtgärder vi kan vidta för att komma till rätta med dem – det vill säga en mål-medel-analys och ett rationellt förhållnings-sätt? Jag vill gärna tro det i alla fall, och vill gärna höra statsministerns reflexion över innehållet i uppgörelsen.

Anf. 80 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Det finns ju ett skäl till att Sverige har en intressant erfarenhet. Vi har haft återkommande djupgående kriser. Vi har förhoppningsvis lärt oss en hel del av det. Sverige är ett av de länder i Europa som har störst finanssektor i förhållande till sin ekonomi. Mycket av finanskrisen handlar just om en kris i finanssektorn.

Vi behöver den för att finansiera företag och jobb, men den har inbyggd instabilitet om man inte säkerställer att man skapar motståndskraft och förmåga att ta förluster i systemet.

Storbritannien är ett annat exempel. Schweiz är, som jag nämnde, ett tredje. I dessa länder har vi kanske tydligare behövt diskutera hur vi säkrar metoder för att det inte ska gå snett. Det tycker jag att det har funnits stor respekt för. Det har gjort att Sverige har kunnat vara pådrivande. Jag nämnde den så kallade backstoppern, det vill säga en europeisk bankakut som faktiskt fortsatt diskuteras.

Som jag nämnde i ett tidigare svar håller jag med om att det nu tas viktiga steg som har varit efterfrågade. Men de måste följas upp med en tekniskt mycket komplicerad lagstiftning och åtgärder innan allt är på plats. Mer kan möjligen också behövas.

Anf. 81 TALMANNEN:

Jag tackar statsministern och ledamöter för deltagande i dagens frågestund.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 oktober

2011/12:65 Forskningsresurser till högskolor och yngre universitet
av *Thomas Strand* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:66 Utveckling av skolforskningen

av *Thomas Strand* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:67 Den nationella referensramen för kvalifikationer i Sverige

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:68 Tillgång till telefoni i hela landet

av *Ingemar Nilsson* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2011/12:69 Sfi-bonusens fortsatta existens

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 oktober

2011/12:79 Rikspolisstyrelsens upphandling av passproduktion
av *Eva Flyborg* (FP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:80 Olympiska spelens planeringskommitté och Dow Chemical

av *Torbjörn Björklund* (V)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 november.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.54 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
3 § Ledighet.....	1
4 § Meddelande om information från regeringen.....	1
5 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott.....	1
6 § Anmälan om inkomna faktrapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
8 § Svar på interpellation 2011/12:41 om utbildningen av lärare i minoritetsspråk	2
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	2
9 § Svar på interpellation 2011/12:42 om ökad militär verksamhet i Vättern	3
Anf. 2 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	3
Anf. 3 PETER RÅDBERG (MP).....	4
Anf. 4 PETER PERSSON (S)	5
Anf. 5 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	5
Anf. 6 PETER RÅDBERG (MP).....	6
Anf. 7 PETER PERSSON (S)	7
Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	8
Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP).....	9
Anf. 10 Försvarsminister STEN TOLGFORS (M)	9
10 § Svar på interpellation 2011/12:25 om regeringens ståndpunkt i fråga om svaveldirektivet	10
Anf. 11 Miljöminister LENA EK (C)	10
Anf. 12 JENS HOLM (V)	11
Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V).....	12
Anf. 14 LARS TYSKLIND (FP)	13
Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C)	14
Anf. 16 JENS HOLM (V)	14
Anf. 17 JONAS SJÖSTEDT (V).....	15
Anf. 18 LARS TYSKLIND (FP)	16
Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C)	16
Anf. 20 JENS HOLM (V)	17
Anf. 21 Miljöminister LENA EK (C)	17
11 § Svar på interpellation 2011/12:29 om Kammarkollegiets möjligheter att agera vid vattenreglering	18
Anf. 22 Miljöminister LENA EK (C)	18
Anf. 23 PETER PERSSON (S)	19
Anf. 24 Miljöminister LENA EK (C)	20
Anf. 25 PETER PERSSON (S)	20
Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C)	21
Anf. 27 PETER PERSSON (S)	21
Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C)	22

12 § Svar på interpellation 2011/12:36 om minskade utsläpp

Prot. 2011/12:24

inom EU 22

27 oktober

Anf. 29 Miljöminister LENA EK (C)..... 22

Anf. 30 JENS HOLM (V) 23

Anf. 31 JONAS SJÖSTEDT (V)..... 24

Anf. 32 Miljöminister LENA EK (C)..... 26

Anf. 33 JENS HOLM (V) 26

Anf. 34 JONAS SJÖSTEDT (V)..... 27

Anf. 35 Miljöminister LENA EK (C)..... 28

Anf. 36 JENS HOLM (V) 29

Anf. 37 Miljöminister LENA EK (C)..... 29

Ajournering..... 30**Återupptagna förhandlingar 30****13 § Statsministerns frågestund..... 30**

Anf. 38 TALMANNEN..... 30

Antalet socialbidragstagare..... 30

Anf. 39 HÅKAN JUHOLT (S)..... 30

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 31

Anf. 41 HÅKAN JUHOLT (S)..... 31

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 31

Anslutningen till a-kassan..... 32

Anf. 43 ÅSA ROMSON (MP) 32

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 32

Anf. 45 ÅSA ROMSON (MP) 33

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 33

Stasiarkiven 33

Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD)..... 33

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 34

Anf. 49 JIMMIE ÅKESSON (SD)..... 34

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 34

Skattemedel till europeiska banker i kris..... 35

Anf. 51 LARS OHLY (V) 35

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 35

Anf. 53 LARS OHLY (V) 35

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 36

Åtgärder mot den finansiella krisen..... 36

Anf. 55 ANNA KINBERG BATRA (M)..... 36

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 37

Strategi för Arktis 37

Anf. 57 ANITA BRODÉN (FP)..... 37

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 37

Vårdvalet 38

Anf. 59 ANDERS W JONSSON (C) 38

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 38

Föräldrars valmöjligheter 38

Anf. 61 EMMA HENRIKSSON (KD)..... 38

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) 39

Historieämnet 39

Anf. 63 PETER PERSSON (S).....	39
Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	40
<i>Industrikrisen i Västra Götaland</i>	40
Anf. 65 JAN-OLOF LARSSON (S).....	40
Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	40
<i>Lärarlönerna</i>	41
Anf. 67 JABAR AMIN (MP).....	41
Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	41
<i>Företagsklimatet i Sverige</i>	41
Anf. 69 BORIANA ÅBERG (M).....	41
Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	42
<i>Krisuppgörelsen inom EU</i>	42
Anf. 71 CARL B HAMILTON (FP).....	42
Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	42
<i>Obligatorisk a-kassa</i>	43
Anf. 73 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	43
Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	43
<i>Pensionärernas ekonomiska situation</i>	43
Anf. 75 TUVE SKÅNBERG (KD).....	43
Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	43
<i>Transaktionsskatt på finansiella tjänster</i>	44
Anf. 77 JÖRGEN ANDERSSON (M).....	44
Anf. 78 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	44
<i>Krisuppgörelsen inom EU</i>	45
Anf. 79 CARL B HAMILTON (FP).....	45
Anf. 80 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	45
Anf. 81 TALMANNEN.....	45
14 § Anmälan om interpellationer	46
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	46
16 § Kammarkens åtskildes kl. 14.46.	47

